
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA ŻORY

NA LATA 2007 - 2013

ŻORY 2007

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

SPIS TREŚCI

1.	Przedmiot Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	6
1.1.	Pojęcie rewitalizacji	6
1.2.	Metodyka przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Żory.....	7
1.3.	Potrzeba rewitalizacji	8
1.4.	Zakładane efekty rewitalizacji.....	12
1.5.	Cele rewitalizacji	13
2.	Charakterystyka uwarunkowań społeczno – gospodarczych miasta Żory.....	15
2.1.	Lokalizacja.....	15
2.2.	Rys historyczny	16
2.3.	Zagospodarowanie przestrzenne.....	18
2.4.	Uwarunkowania ochrony środowiska	25
2.4.1.	Walory krajobrazowe	25
2.4.2.	Ochrona powietrza	28
2.4.3.	Ochrona wody oczyszczanie ścieków	29
2.4.4.	Gospodarka odpadami	30
2.5.	Infrastruktura techniczna.....	30
2.5.1.	Woda, gaz, kanalizacja, energia elektryczna	30
2.5.2.	Telekomunikacja	37
2.5.3.	Budownictwo, w tym budownictwo mieszkaniowe.....	38
2.5.4.	Komunikacja lokalna.....	39
2.6.	Gospodarka.....	40
2.6.1.	Największe przedsiębiorstwa i pracodawcy	40
2.6.2.	Struktura podstawowych branż gospodarki.....	41
2.6.3.	Rynek pracy	43
2.7.	Sfera społeczna	44
2.7.1.	Struktura demograficzna i społeczna	44
2.7.2.	Infrastruktura społeczna.....	46
2.7.2.1.	Edukacja.....	46
2.7.2.2.	Zdrowie.....	48
2.7.2.3.	Kultura i sport	48
2.7.2.4.	Turystyka	50
3.	Analiza SWOT dla miasta Żory	51
4.	Komplementarność Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi z zakresu rozwoju.....	54
5.	Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	56
5.1.	Okres realizacji	56
5.1.1.	Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru i uzasadnienie	56
5.2.	Wykaz zadań inwestycyjnych.....	65
5.3.	Oczekiwanie wskaźniki osiągnięcia celów	78
6.	Analiza finansowa	86
6.1.	Nakłady inwestycyjne na realizację projektów.	86
6.2.	Źródła finansowania projektu.....	91
8.	System wdrażania programu	101
9.	System monitoringu.....	103
10.	System aktualizacji	103
11.	Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	104

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

SPIS TABLIC

Tablica 1: Problemy na obszarach objętych Programem Rewitalizacji	8
Tablica 2: Badanie ankietowe – główne problemy miasta wg respondentów	9
Tablica 3: Badanie ankietowe – ocena estetyki miasta zdaniem respondentów	10
Tablica 4: Badanie ankietowe – najważniejsze obszary inwestycyjne miasta	11
Tablica 5: Efekty wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Żory	12
Tablica 6: Obszary rewitalizacji	14
Tablica 7: Lokalizacja Żor	15
Tablica 8: Podział administracyjny i powierzchnia użytków rolnych	18
Tablica 9: Średniowieczny układ śródmieścia na rycinach oraz współcześnie	19
Tablica 10: Najważniejsze zabytki miejskie	20
Tablica 11: Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków	23
Tablica 12: Lokalizacja Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	25
Tablica 13: Fotografia – Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	26
Tablica 14: Fotografia – Pojezierze palowickie	26
Tablica 15: Procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące stanu ochrony zieleni	27
Tablica 16: Miejskie parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	27
Tablica 17: Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	28
Tablica 18: Zużycie wody i oczyszczanie ścieków	29
Tablica 19: Odpady wytworzone i nagromadzone	30
Tablica 20: Infrastruktura techniczna - wodociągi	31
Tablica 21: Infrastruktura techniczna - kanalizacja	31
Tablica 22: Struktura materiałowa sieci wodociągowej	32
Tablica 23: Struktura materiałowa sieci wodociągowej	32
Tablica 24: Struktura materiałowa sieci wodociągowej	33
Tablica 25: Struktura materiałowa sieci wodociągowej	33
Tablica 26: Infrastruktura techniczna – sieć gazowa	34
Tablica 27: Infrastruktura techniczna - porównanie	35
Tablica 28: Infrastruktura techniczna – sieć energetyczna	35
Tablica 29: Komunikacja miejska	39
Tablica 30: Przykładowe duże przedsiębiorstwa funkcjonujące w mieście	41
Tablica 31: Struktura gospodarki w Żorach wg sekcji PKD	42
Tablica 32: Podmioty gospodarcze w Żorach	43
Tablica 33: Charakterystyka rynku pracy	43
Tablica 34: Stan ludności w mieście	44
Tablica 35: Ludność w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym	44
Tablica 36: Ludność – wskaźniku modułu gminnego	45
Tablica 37: Wykaz placówek prowadzonych przez Miasto Żory	46
Tablica 38: Wykaz placówek dydaktycznych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina	47
Tablica 39: Szpitale na terenie miasta	48
Tablica 40: Przychodnie na terenie miasta	48
Tablica 41: Instytucje kultury, nauki i sportu na terenie miasta	49
Tablica 42: Baza noclegowa na terenie miasta	50
Tablica 43: Wykaz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji	57
Tablica 44: Zasięg obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji	58
Tablica 45: Zasięg terytorialny stref A-D	59
Tablica 46: Opis stref rewitalizacji – obszar A	60
Tablica 47: Opis stref rewitalizacji – obszar B	61
Tablica 48: Opis stref rewitalizacji – obszar C	62
Tablica 49: Opis stref rewitalizacji – obszar D	63
Tablica 50: Opis stref rewitalizacji – obszar E	64
Tablica 51: Wykaz projektów inwestycyjnych - A/1	65
Tablica 52: Wykaz projektów inwestycyjnych - B/1	66

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

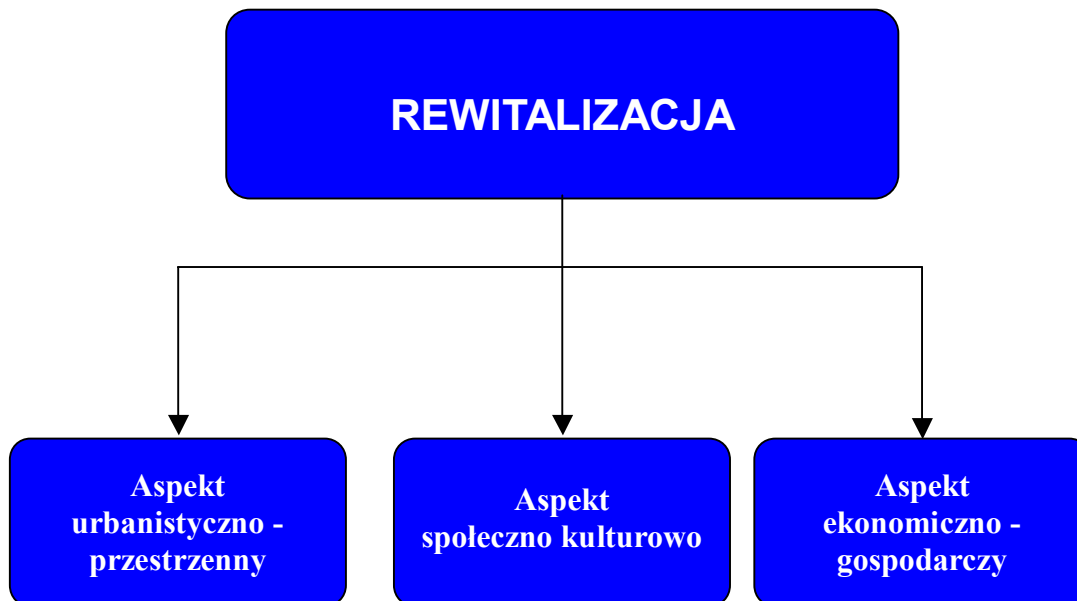
Tablica 53: Wykaz projektów inwestycyjnych - C/1	68
Tablica 54: Wykaz projektów inwestycyjnych - C/2	70
Tablica 55: Wykaz projektów inwestycyjnych - D/1	72
Tablica 56: Wykaz projektów inwestycyjnych - D/2	73
Tablica 57: Wykaz projektów inwestycyjnych - D/3	75
Tablica 58: Wykaz projektów inwestycyjnych - E/1	76
Tablica 59: Wykaz projektów inwestycyjnych - E/2	77
Tablica 60: Wykaz projektów inwestycyjnych - E/3	78
Tablica 61: Wykaz projektów inwestycyjnych - E/4	78
Tablica 62: Przykładowy wykaz wskaźników produktu, rezultatu.....	79
Tablica 63: Nakłady inwestycyjne w cenach netto i brutto w zł.	87
Tablica 64: Programy obszarów rewitalizowanych – harmonogram wdrażania.....	88
Tablica 65: Harmonogram rzeczowo-finansowy- ciąg dalszy	90
Tablica 66: Struktura finansowania inwestycji dla kosztów kwalifikowanych	91
Tablica 67: Struktura finansowania inwestycji dla kosztów kwalifikowanych w latach 2007-2013.....	92
Tablica 68: Finansowanie zadań w ramach programu rewitalizacji w PLN	93
Tablica 69: Budżet gminy – wykonanie w PLN.....	94
Tablica 70: Dochody i wydatki gminy w PLN.....	94
Tablica 71: Wskaźniki obsługi zadłużenia gminy.....	95
Tablica 72: Prognoza dochodów gminy w PLN.....	96
Tablica 73: Prognoza wydatków gminy w PLN.....	97
Tablica 74: Prognoza budżetu gminy na lata 2006-2015 w PLN	98
Tablica 75: Prognoza budżetu gminy na lata 2016-2026 w PLN	99
Tablica 78: Schemat elementów składowych procesu promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji ..	104

1. Przedmiot Lokalnego Programu Rewitalizacji

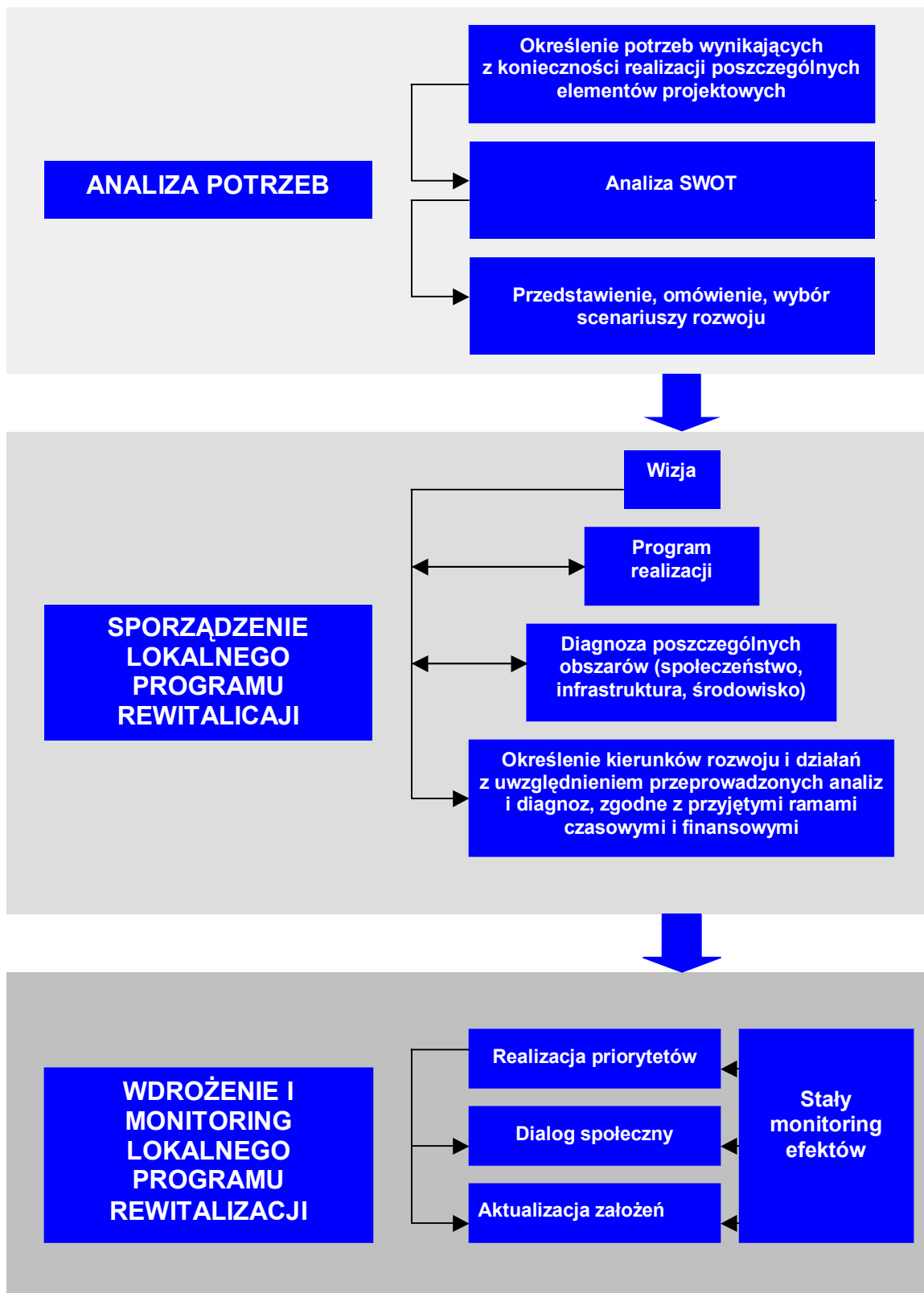
1.1. *Pojęcie rewitalizacji*

Rewitalizacja jest szansą na zastosowanie kompleksowych i nowoczesnych rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów miejskich, które w wyniku przemian gospodarczych, procesów historycznych, a także wielu innych czynników zostały zniszczone, a ich znaczenie dla rozwoju miasta zostało zdegradowane.

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych dzielnicach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Obejmuje ona kompleksowe działania techniczne, społeczne i ekonomiczne, mające na celu przywrócenie dawnej świetności oraz zapewnienie rozwoju określonego obszaru: dawnych dzielnic miejskich, terenów przemysłowych, powojkowych oraz "blokowisk".

1.2. *Metodyka przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Żory*

1.3. *Potrzeba rewitalizacji*

Rewitalizacja poszczególnych obszarów miasta jest działaniem niezbędnym, mającym na celu zarówno podniesienie jego atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej. W obszarach objętych rewitalizacją stwierdzono następujące problemy gospodarczo-ekonomiczne, społeczne i przestrzenne.

Tablica 1: Problemy na obszarach objętych Programem Rewitalizacji

PROBLEMY GOSPODARCZO - EKONOMICZNE
<ul style="list-style-type: none">▪ Brak lokalnego kapitału▪ Brak rozwiniętego sektora turystycznego i rekreacyjnego▪ Niewystarczająca liczba inwestorów zainteresowanych lokowaniem dużych przedsiębiorstw▪ Niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy
PROBLEMY SPOŁECZNO - KULTURALNE
<ul style="list-style-type: none">• Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego• Bezrobocie i pogłębiające się negatywne skutki długotrwałego bezrobocia wśród kobiet• Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych• Słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna
PROBLEMY INWESTYCYJNE
<ul style="list-style-type: none">▪ Znaczna ilość obiektów wymagających zagospodarowania oraz zmiany funkcji użytkowych▪ Niewystarczająca ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych▪ Zbyt mała liczba obiektów hotelowych▪ Niewystarczająca ilość dobrze zagospodarowanej infrastruktury handlowej (targowiska miejskie)▪ Stan dróg częściowo nie odpowiadający standardom bezpieczeństwa oraz wymogom jakościowym

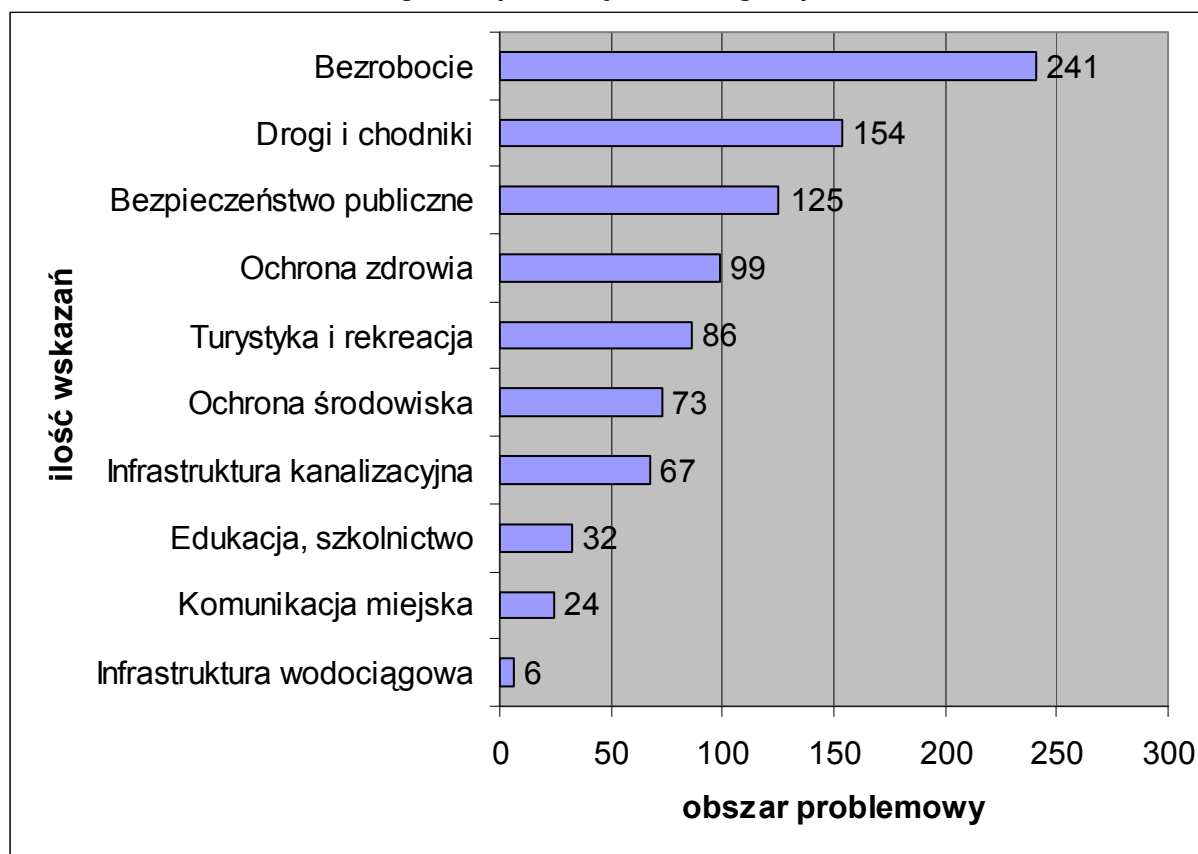
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Istotnym czynnikiem wpływającym na zakres przyjętych działań inwestycyjnych oraz działań wspierających (projekty miękkie) były wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców miasta. Badanie ankietowe zostało poprzedzone szkoleniami z zakresu problematyki rewitalizacji obszarów miejskich i przemysłowych.

Konstrukcja ankiety wykorzystanej w procesie wyboru inwestycji do wspomnianego już Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwalała na ocenę zarówno miasta, jak i dzielnicy ankietowanego. Takie rozwiązanie umożliwiło oddzielenie problemów lokalnych od czynników oddziałujących na całe miasto.

Ankietowani wskazali szereg problemów istotnych dla rozwoju miasta. Wśród odpowiedzi za główne problemy uznano: bezrobocie [26,6%] (wysoki wynik jest charakterystyczny dla całego obszaru województwa i często nie ma przełożenia na rzeczywisty rynek pracy), stan dróg i chodników [17%] oraz bezpieczeństwo publiczne [13,8%].

Tablica 2: Badanie ankietowe – główne problemy miasta wg respondentów

Wskazania problemów dotyczących miasta są analogiczne do wskazań dotyczących najważniejszych problemów dzielnicy ankietowanego respondenta.

Za najważniejsze problemy w swoich dzielnicach ankietowani wskazali:

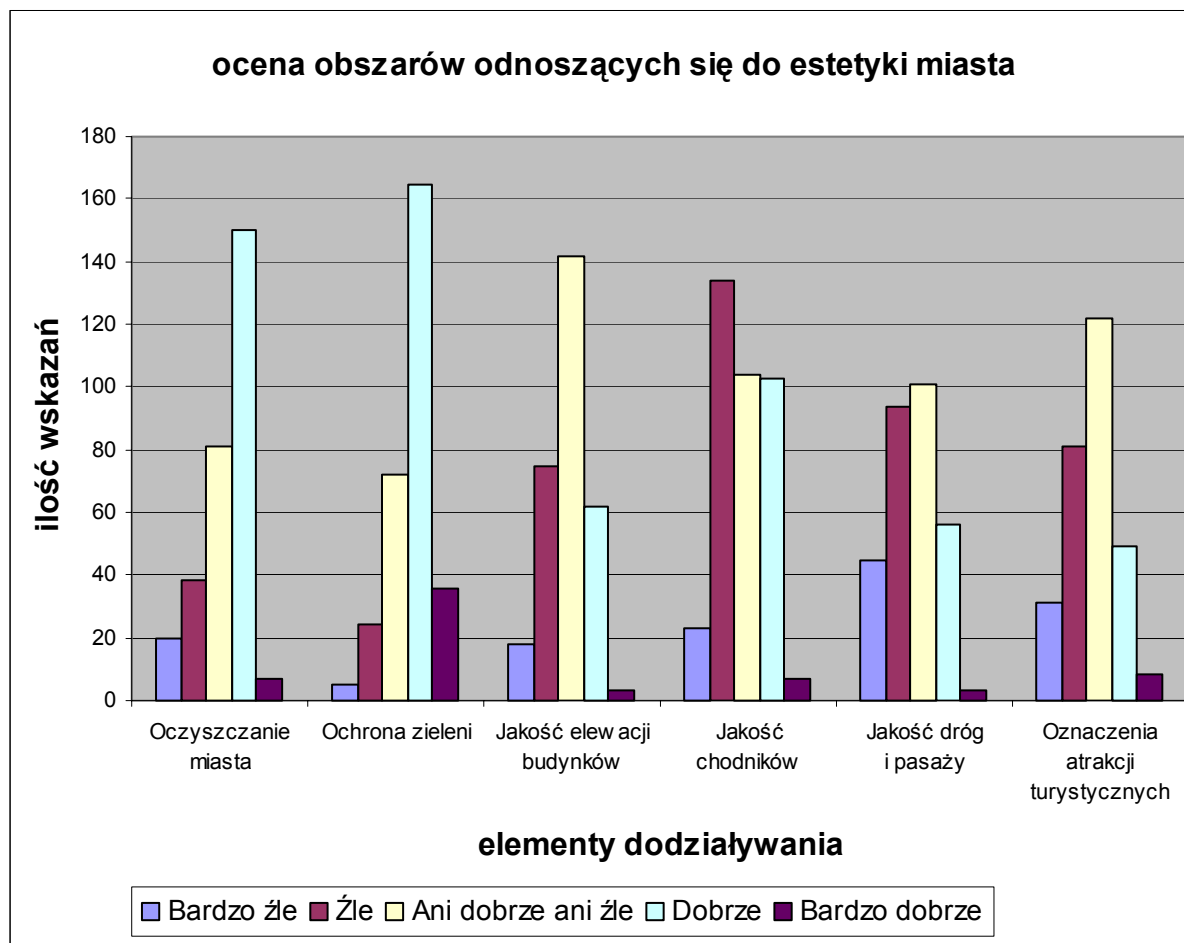
- Drogi i chodniki [21,5%],
- Bezrobocie [17,6%],
- Bezpieczeństwo publiczne [16,2%].

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Ważnym elementem badania ankietowego było wskazanie obszarów wpływających na estetykę miasta. Ankieterzy oceniali następujące elementy:

- Oczyszczanie miasta,
- Ochrona zieleni,
- Jakość elewacji budynków,
- Jakość chodników,
- Jakość dróg i pasaży,
- Oznaczenia atrakcji turystycznych,

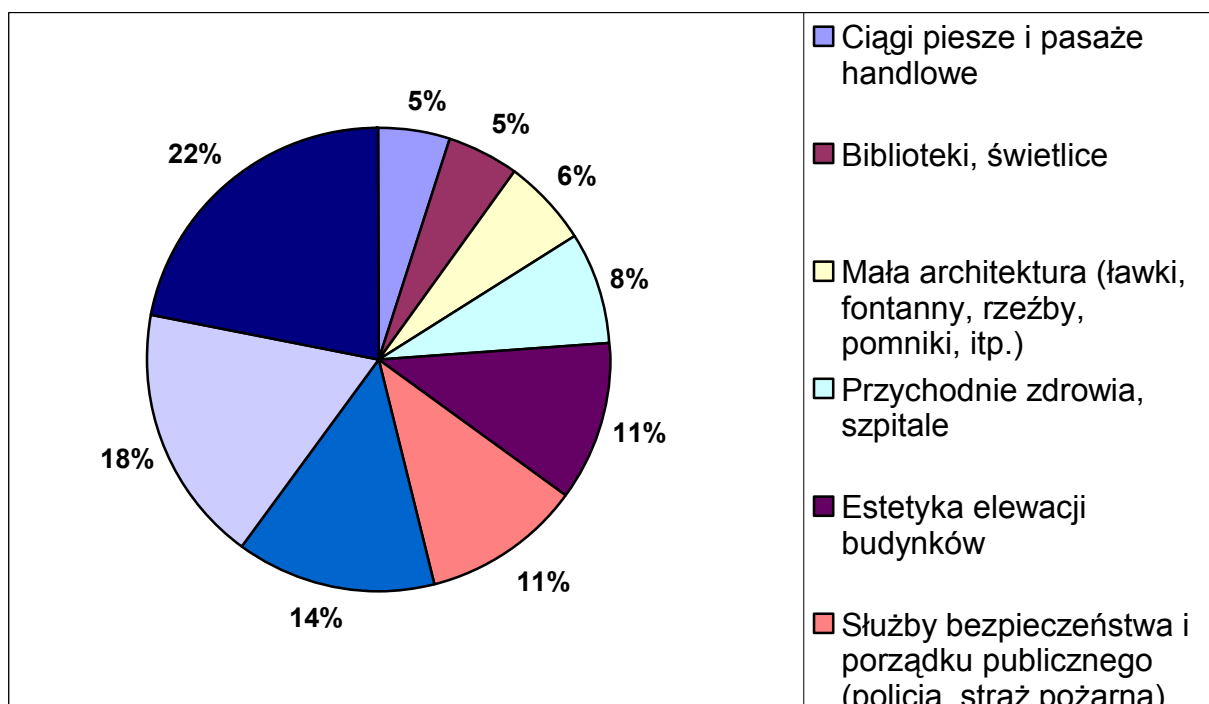
Tablica 3: Badanie ankietowe – ocena estetyki miasta zdaniem respondentów

Jednym z najważniejszych pytań ankietowych było wskazanie zakresu działań inwestycyjnych, najistotniejszych z punktu widzenia rewitalizacji miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 4: Badanie ankietowe – najważniejsze obszary inwestycyjne miasta

1.4. Zakładane efekty rewitalizacji

Przeprowadzone konsultacje i analizy społeczno - gospodarcze pozwoliły na określenie zakładanych efektów związanych z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Zakładane efekty zostały określone wokół trzech podstawowych płaszczyzn:

- gospodarczo-ekonomicznej,
- społeczno - kulturalnej,
- infrastrukturalnej (inwestycyjno – budowlanej).

Tablica 5: Efekty wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Żory

EFEKTY GOSPODARCZO - EKONOMICZNE

- Stworzenie nowych miejsc pracy szczególnie w obszarach gospodarki związanych z turystyką i obsługą ruchu turystycznego
- Stworzenie warunków do dynamicznego rozwoju działalności gospodarczej w obszarze hotelarstwa, gastronomii, handlu detalicznego
- Rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku produktów i usług

EFEKTY SPOŁECZNO - KULTURALNE

- Aktywizacja osób pozostających bez pracy oraz absolwentów, również w kierunku rozwoju prywatnych form działalności gospodarczej
- Umocnienie więzi społecznych poprzez wspólne realizowanie działań zwiększających atrakcyjność regionu
- Stała poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Minimalizacja negatywnych skutków bezrobocia i wykluczenia społecznego
- Poprawa zdrowia mieszkańców dzięki organizacji imprez sportowych na nowopowstałych otwartych strefach rekreacji
- Rozwój szkolnictwa wyższego
- Poprawa oferty kulturalnej

EFEKTY INWESTYCYJNE

- Stworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych na obszarze gminy
- Powstanie i/lub modernizacja infrastruktury drogowej i technicznej oraz rekreacyjno – wypoczynkowej na obszarach atrakcyjnych pod względem turystycznym
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej terenu
- Powstanie kilkudziesięciu nowych podmiotów gospodarczych zajmujących się obsługą ruchu turystycznego (gastronomia, hotelarstwo)
- Stworzenie nowej ogólnodostępnej strefy rekreacji
- Rozbudowa infrastruktury szkolnictwa

1.5. Cele rewitalizacji

Proces rewitalizacji miasta jest jednym z etapów realizacji Strategii Rozwoju Miasta Żory. Strategia miasta zakłada kompleksowy i zrównoważony rozwój miasta zarówno pod względem inwestycyjnym, gospodarczym, jak i społecznym.

Dążenie do osiągnięcia jak najlepszego realizowania misji miasta wyrażonej w hasle – „Żory - Przyjazne Miasto” wymaga optymalizacji procesów inwestycyjnych we wszystkich jego obszarach.

**MISJĄ ŻOR JEST ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM NOWYCH
PODSTAW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I POPRAWY
JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEZ WZROST PRZEDSIĘBIORCZOŚCI,
TWORZENIE I ROZKWIT NOWOCZESNYCH FIRM ORAZ
ODPOWIADAJĄCE POTRZEBOM RYNKOWYM WYKSZTAŁCENIE
MIESZKAŃCÓW I WZMOCNIENIE POZYCJI MIASTA W REGIONIE**

Program rewitalizacji jest w pełni zgodny z celami strategicznymi przyjętymi w Strategii Rozwoju Miasta.

Tablica 6: Obszary rewitalizacji

CEL NADRZĘDNY	
Ożywienie i rozwój społeczno – gospodarczy oraz przestrzenny Żor	
OBSZAR A Śródmieście	OBSZAR B Park Cegielnia
<ul style="list-style-type: none">kształtowanie i zachowanie historycznego krajobrazu zabytkowego układu urbanistycznego,promocja osiągnięć kulturalnych i gospodarczych miasta,zwiększenie aktywności uczestnictwa mieszkańców i turystów w kulturze,zachowanie tożsamości lokalnej i regionalnej oraz tradycji i dziedzictwa kulturowego,rozwój funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych terenu,aktywizacja podmiotów gospodarczych m.in. związanych z obsługą ruchu turystycznego,aktywizacja na rynku pracy i zmniejszenia bezrobocia,poprawa bezpieczeństwa publicznego.	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie atrakcyjności i estetyki terenów zielonych,rozwój funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych terenu,pobudzenie i promocja aktywnych form wypoczynku,zwiększenie aktywności uczestnictwa mieszkańców i turystów w życiu społecznym, w tym w kulturze,zmniejszenie zjawiska marginalizacji i patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży,aktywizacja podmiotów gospodarczych m.in. związanych z obsługą ruchu turystycznego,aktywizacja na rynku pracy i zmniejszenie bezrobocia,poprawa bezpieczeństwa publicznego.
OBSZAR C Tereny rekreacyjno – turystyczne położone przy DK - 81	OBSZAR D Dzielnice: Księcia Władysława oraz Wojciecha Korfańskiego
<ul style="list-style-type: none">zwiększenie atrakcyjności i estetyki terenów zielonych,rozwój funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych terenu,pobudzenie i promocja aktywnych form wypoczynku,tworzenie obszarów charakterystycznych,promocja walorów turystycznych miastaaktywizacja podmiotów gospodarczych m.in. związanych z obsługą ruchu turystycznego,aktywizacja na rynku pracy i zmniejszenia bezrobocia,poprawa bezpieczeństwa publicznego,ożywienie życia kulturalnego.	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie dostępności do atrakcji turystycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego,zwiększenie atrakcyjności i estetyki terenów zielonych,aktywizacja podmiotów gospodarczych m.in. związanych z obsługą ruchu turystycznego,aktywizacja na rynku pracy i zmniejszenia bezrobocia,poprawa bezpieczeństwa publicznego,wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczno – gospodarczego poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń,promocja osiągnięć kulturalnych miasta,rozwój szkolnictwa wyższego,zachowanie tożsamości lokalnej i regionalnej oraz tradycji i dziedzictwa kulturowego.
OBSZAR E Działania na obszarze całego miasta	
<ul style="list-style-type: none">zwiększenie atrakcyjności i estetyki terenów zielonych,aktywizacja podmiotów gospodarczych,aktywizacja na rynku pracy i zmniejszenia bezrobocia,poprawa bezpieczeństwa publicznego.	

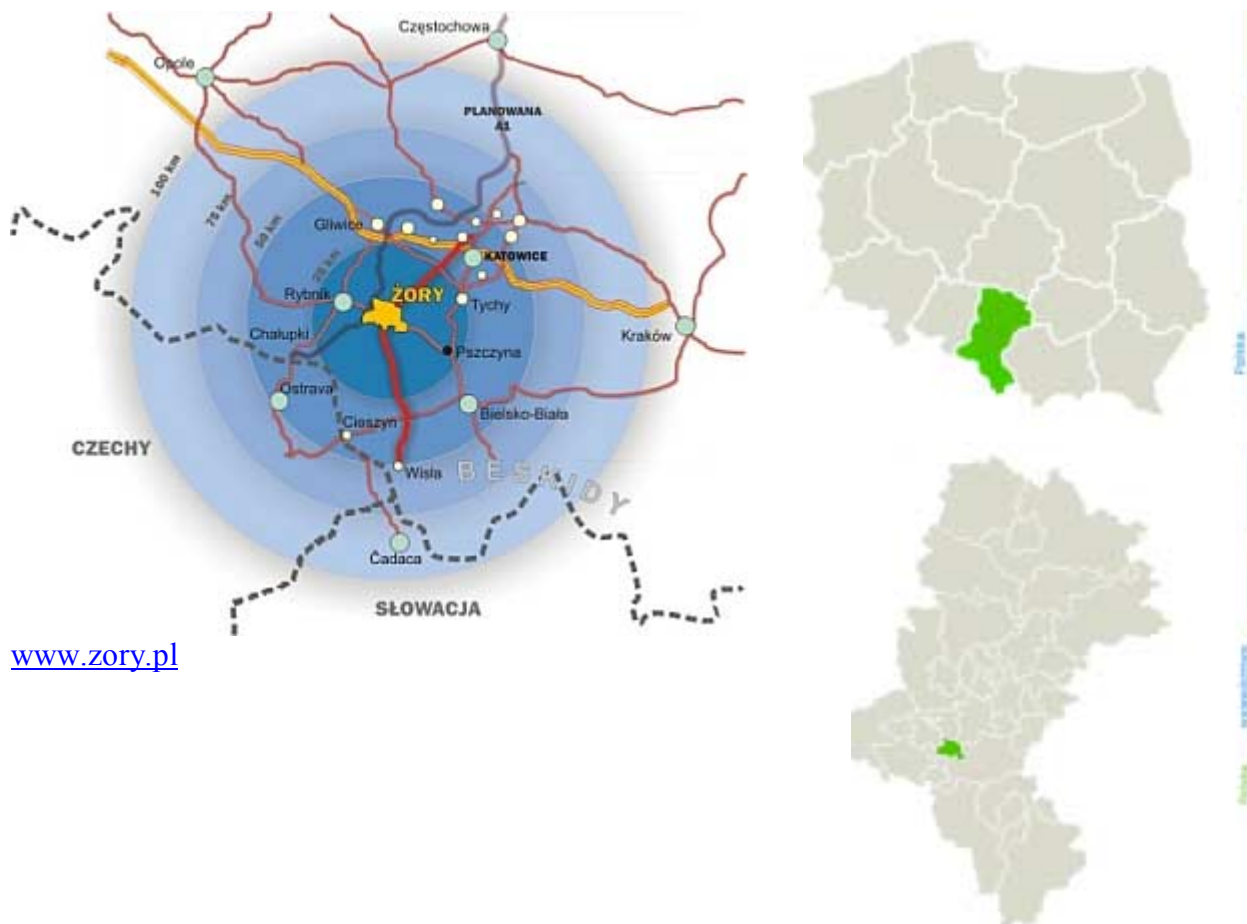

2. Charakterystyka uwarunkowań społeczno – gospodarczych miasta Żory

2.1. Lokalizacja

Żory są jedną z najlepiej zlokalizowanych gmin w województwie śląskim. Miasto leży w południowej części województwa śląskiego, a o jego warunkach lokalizacyjnych świadczą zarówno doskonałe połączenia komunikacyjne (bliskość autostrady A4, planowana autostrada A1 przebiegająca przez obrzeża miasta), ale także bliskość atrakcyjnych terenów wypoczynkowych (Beskid Żywiecki, Beskid Śląski) oraz nieskażone środowisko naturalne. Niewątpliwym atutem jest też bliskość granicy czeskiej oraz słowackiej.

Tablica 7: Lokalizacja Żor

www.zory.pl

Uwarunkowania lokalizacyjne Żor sprawiają, że przez miasto przejeżdża każdego dnia ponad 30 tys. pojazdów, a z chwilą budowy autostrady A1 liczba ta dodatkowo wzrośnie.

2.2. Rys historyczny ¹

Pierwsza zachowana wzmianka o Żorach pochodzi z 1258 roku. Nazwa ta została wymieniona w dokumencie dotyczącym fundacji klasztoru cystersów w Rudach Raciborskich. Żorska osada miała być jedną ze wsi służebnych dla klasztoru.

24 lutego 1272 roku Władysław Książę Opola i Raciborza dokonał zamiany kilku swoich majątków na wieś Żory, należącą wtedy do dóbr jednego z jego rycerzy, Chwalisza. W zachowanym odpisie dokumentu wydanego w tym dniu, Książę Władysław stwierdza, że zamierza w tym miejscu założyć obronne miasto. 24 luty 1272 roku jest zatem uznawany w Żorach za oficjalną datę założenia miasta.

Już w roku 1291 Żory, wraz z całym księstwem raciborskim stały się lennem czeskim, gdyż syn księcia Władysława Przemysław złożył hołd lenny królowi Czech Wacławowi. W roku 1327 kolejny hołd, złożony tym razem przez syna Przemysława, Leszka Janowi Luksemburskiemu umocnił związek lenny tego księstwa z Czechami. Już wkrótce okazało się, że mury obronne sukcesywnie budowane przez kilkadziesiąt lat od chwili założenia miasta, przydadzą się mieszkańcom. W roku 1345 król Polski Kazimierz Wielki rozpoczął wojnę, w wyniku której chciał przyłączyć Śląsk pod swe panowanie. Wojska polskie, które wkroczyły na teren księstwa raciborskiego obległy m.in. Żory, jednak ich nie zdobyły. Sąsiedni Rybnik, który nie miał murów obronnych został wtedy doszczętnie spalony. Innym zagrożeniem dla śląskich mieszczan w czasie średniowiecza była plaga rabunków na drogach, która znacznie utrudniała handel. Żory przystąpiły zatem w roku 1384 do związku 22 miast śląskich i ziemi wieluńskiej, który miał temu procederowi zapobiegać. Żory otrzymały wtedy przywilej karania schwytanych przestępców mieczem. Najprawdopodobniej ten fakt jest powodem, dla którego na żorskim herbie, oprócz połowy górnośląskiego orła znajduje się właśnie skierowany ostrzem w dół miecz.

Pierwsza połowa XV wieku to na Śląsku czas wojen husyckich. Wojska husytów pojawiły się także pod murami Żor, jednak także i tym razem wojskom nieprzyjacielskim nie udało się zdobyć miasta. W roku 1526 Żory wraz z całym Śląskiem weszły w skład monarchii habsburskiej. W konsekwencji, w następnym stuleciu także te ziemie stały się areną walk w czasie wojny trzydziestoletniej. Również Żory, nękane przemarszami wojsk i epidemiami chorób znacznie wtedy zubożały.

Inną plagą dręczącą miasto były liczne pożary, które niszczyły drewnianą zabudowę miasta. Po szczególnie dużym pożarze, który wybuchł 11 maja 1702 roku, a w którym zginęła większa część mieszkańców miasta łącznie z burmistrzem, pozostali przy życiu mieszkańcy postanowili co roku, na pamiątkę tego dnia wyruszać wieczorem 11 maja w wielkiej błagalnej procesji z pochodniami, by uchronić miasto od kolejnych pożarów. Święto to obchodzone jest do dziś i biorą w nim udział mieszkańcy oraz odwiedzający miasto.

¹ www.zory.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Po roku 1740 Żory przechodzą pod panowanie pruskie. W 1806 po kolejnym pożarze, który zniszczył większość drewnianej zabudowy miasta, zapadła decyzja, by miasto odbudowywać już wyłącznie w formie murowanej. Od tej pory rozpoczęto powolną rozbiórkę murów obronnych, gdyż stanowiły tanie źródło surowca budowlanego.

W XIX wieku rozpoczęły się w mieście przemiany gospodarcze. Dotychczasowy charakter miasta utrzymującego się z rzemiosła, drobnego handlu a nawet rolnictwa zaczął się zmieniać na bardziej przemysłowy. W roku 1830 powstała tu huta „Waleska”, zaś w 1842 huta „Pawła”. W 1842 roku wybudowano młyn parowy, należący do rodziny Sternów, w której w 1888 roku urodził się Otto Stern, późniejszy laureat Nagrody Nobla z dziedziny fizyki.

Od początku XX wieku wśród mieszkającej w Żorach ludności pochodzenia polskiego (w mieście mieszkała także spora liczba Niemców oraz członkowie gminy żydowskiej istniejącej tu od XVI wieku), pogłębiła się chęć zmanifestowania własnej odrębności narodowej. Powstało m.in. Towarzystwo Śpiewacze „Feniks”.

Mieszkańcy Żor walczyli we wszystkich trzech powstaniach śląskich. W trzecim w 1921 roku wziął udział w walkach XIII Żorski Pułk Piechoty Wojsk Powstańczych. Przejęcie władzy w Żorach przez polską administrację nastąpiło 4 lipca 1922 roku. W tym samym roku Żory odwiedził Naczelnik Państwa Józef Piłsudski.

W okresie międzywojennym zaczęły się w mieście tworzyć kolejne polskie organizacje: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, ZHP. W 1922 roku powstało polskie Państwowe Gimnazjum im. Karola Miarki, powstał też zakład wyrobów metalowych „Minerwa”.

W chwili wybuchu II wojny światowej w Żorach mieszkało 6100 mieszkańców. Okupacja niemiecka rozpoczęła się w mieście już 1 IX 1939 roku. Miasta broniły zaledwie siły osłonowe wojska polskiego (siły batalionu Obrony Narodowej „Rybnik”, bateria 23 pułku artylerii lekkiej). Przeciwno sobie miały zaś siły główne 5 Dywizji Pancerniej Wehrmachtu.

Żory, wraz z resztą ziem polskiego Górnego Śląska zostały bezpośrednio przyłączone do Rzeszy. Okupacja trwała ponad 5 lat. Krótco przed końcem wojny miasto było świadkiem „marszu śmierci” więźniów obozu koncentracyjnego Auschwitz – Birkenau. Na terenie miasta zginęło wtedy 47 więźniów. II wojna światowa zakończyła się dla Żor tragicznie. W wyniku przeprowadzonego 24 marca 1945 roku natarcia wojsk radzieckich i czechosłowackich 80 procent zabudowy miasta zostało doszczętnie zburzone.

Do początku lat siedemdziesiątych Żory powoli odbudowywały się ze zniszczeń, pozostawały jednak małym kilkutyśiecznym miasteczkiem. W związku z rozbudową przemysłu wydobywczego na terenie tzw. Rybnickiego Okręgu Węglowego, w Żorach rozpoczęto budowę wielkich osiedli mieszkaniowych, w których zamieszkali wraz ze swymi rodzinami, nowi pracownicy okolicznych kopalń. W ciągu kilkunastu lat ilość mieszkańców miasta wzrosła do przeszło 60 tysięcy.

2.3. Zagospodarowanie przestrzenne

Żory są ponad sześćdziesięciotysięcznym miastem na prawach powiatu. Miasto jest zlokalizowane na powierzchni 6464 hektarów. Powierzchnia użytków rolnych stanowi 52,16% ogółu powierzchni miasta.

Tablica 8: Podział administracyjny i powierzchnia użytków rolnych.

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY						
Powierzchnia						
ogółem w ha	ha	6 464	6 464	6 464	6 464	6459
ogółem w km2	km2	65	65	65	65	65
UŻYTKI ROLNE						
Powierzchnia użytków rolnych						
powierzchnia użytków rolnych						
ogółem	ha	3 372	3 303	3 451	3 374	3 264
grunty orne						
ogółem	ha	2 518	2 479	2 605	2 561	2 435
sady						
ogółem	ha	69	63	57	48	62
łąki						
ogółem	ha	594	576	600	594	584
pastwiska						
ogółem	ha	191	185	189	171	183
LASY						
Lasy i grunty leśne						
ogółem	ha	1 591	1 564	1 578	1 607	1 609
POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI						
Pozostałe grunty i nieużytki						
ogółem	ha	1 501	1 597	1 435	1 483	1 586

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Powstanie miasta datuje się na 1272 rok. Miasto zachowało średniowieczny układ śródmieścia, który wpłynął na kształtowanie się zabudowy na pozostałych jego obszarach.

Tablica 9: Średniowieczny układ śródmieścia na rycinach oraz współcześnie

Rycina

Żory są jednym z nielicznych w Polsce i jedynym na Śląsku miastem, w którym niemalże w stanie nienaruszonym został zachowany średniowieczny układ urbanistyczny starówki.

Rynek w okresie międzywojennym

Rynek współcześnie

Zabytkowy, średniowieczny układ Starówki w Żorach stanowi najcenniejszy zabytek miasta. Wśród pozostałych obiektów zabytkowych wymienić można:

Tablica 10: Najważniejsze zabytki miejskie

Kościół Parafialny

Pierwsze zachowane wzmianki o kościele parafialnym pochodzą z lat 1376 i 1447. Kościół na przestrzeni dziejów ulegał różnym zmianom architektonicznym jednak obecna bryła świątyni wzniesiona została w XVI w. i jest przykładem późnego gotyku ceglanego. Jest to okazała pięcioprzęsłowa budowla halowa o trzech nawach równej wysokości, wzniesiona przy zastosowaniu wendyjskiego układu cegieł. Budowlę zdobi wiele gotyckich elementów np. portal. Jej krzyżowe sklepienia żebrowane wyrastają ze smukłych ośmiobocznych filarów, często spotykanych w świątyniach gotyckich Dolnego Śląska. Barokowym akcentem jest kaplica Matki Boskiej Miłosierdzia - fundacja burmistrza Żor, Wacława Linka.

Usytuowanie świątyni tuż przy murach miejskich nie było przypadkowe. Zwykle plac kościelny sąsiadował z rynkiem, często jednak, zwłaszcza na Śląsku, kościół, przylegając do murów współdziałał w pewnym stopniu w obronie dzięki zwartości wysokich ścian oraz wyniosłości baszty - dzwonnicy. Po przejściu przez Żory frontu w czasie II Wojny Światowej kościół został poważnie uszkodzony. Został odbudowany w latach 1945-1950.

Mury obronne

Żorskie mury obronne zaczęły być budowane wkrótce po założeniu miasta w 1272 roku. Ich budowa z pewnością trwała kilkadziesiąt lat, jednak już w roku 1345 w trakcie oblężenia Żor przez wojska Kazimierza Wielkiego, miasto było nimi całkowicie otoczone. W murach znajdowały się dwie bramy: Krakowska zwana także Dolną, w okolicach dzisiejszej ulicy Dolne Przedmieście oraz Górna, zwana także Cieszyńską, w okolicach dzisiejszej ulicy Moniuszki. Obie bramy zostały rozebrane po roku 1806, gdy cegły z murów zaczęto wykorzystywać przy odbudowie miasta po kolejnym wielkim pożarze. Pierwotny obwód murów wynosił 1200 metrów, jednakże do dziś pozostało jedynie około 400 metrów. Odnowione fragmenty murów można podziwiać bezpośrednio od strony starego cmentarza żorskiego przy kościele parafialnym pod wezwaniem św. Apostołów Filipa i Jakuba oraz na parkingu miejskim przy ulicy Bramkowej.

„Kościółek”

Plac przy którym zbiegają się ulice Murarska i Bramkowa w południowo zachodniej części miasta, był centrum dawnej osady żorskiej, przed otrzymaniem praw miejskich. Na jego środku aż do roku 1806 stał drewniany kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Kościół palił się kilkakrotnie, był za każdym razem odbudowywany. Ostatecznie po roku 1806 w jego miejscu stanęła murowana kapliczka, zwana przez mieszkańców „Kościołkiem”, w której ustawiono figurkę św. Jana Nepomucena przeniesioną z Rynku

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 11: Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków

Jednostka administracyjna	Adres	Rodzaj obiektu	Nr rejestru zabytków	Autor ,styl, czas powstania
Żory - Baranowice miasto Żory powiat Żory		Pałac, murowany, granice ochrony obejmują cały budynek (bryłę, elewację wraz z wystrojem, sień z wyłączeniem pozostałych pomieszczeń) oraz otoczenie w ramach działki.	542/66 16 II 1966	Z XVII wieku, rozbudowany w XIX wieku; Późnoklasycystyczny
Żory miasto Żory powiat Żory		Kościół parafialny pod wezwaniem świętych Filipa i Jakuba, murowany, z wieżą, granice ochrony obejmują kościół wraz z najbliższym otoczeniem	573/66 16 II 1966	Z XV wieku Gotycki
Żory miasto Żory powiat Żory		Mury obronne - zachowane fragmentarycznie wzdłuż ulicy Ogrodowej (dawniej Manifestu Lipcowego) i Męczenników Oświęcimskich, granice ochrony obejmują mury oraz przylegające do nich części parcel	574/66 16 II 1966	Z XIV wieku Gotyckie
Żory miasto Żory powiat Żory		Plebania przy kościele parafialnym pod wezwaniem świętych Apostołów Filipa i Jakuba, murowana, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	575/66 16 II 1966	Z XIX wieku Klasycystyczna
Żory miasto Żory powiat Żory	Rynek 12	Budynek mieszkalny ,murowany, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	576/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Rynek 23	Budynek mieszkalny, odbudowany po wojnie, murowany, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	577/66 16 II 1966	Z XIX wieku Zniszczony w 1945 roku i odbudowany
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeroka 7 (dawna ulica Armii Czerwonej)	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	578/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeroka 12 (dawna ulica Armii Czerwonej)	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	579/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeroka 14 (dawna ulica Armii Czerwonej)	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	580/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeroka 16 (dawna ulica Armii Czerwonej)	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	581/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeroka 20 (dawna ulica Armii Czerwonej)	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	582/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Bramkowa 1	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	583/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Dworcowa 1	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	584/66 16 II 1966	Z XIX wieku Klasycystyczny
Żory miasto Żory powiat Żory		Układ urbanistyczny miasta Żory Granice ochrony obejmują całość zespołu urbanistycznego, zamkniętego ulicami: Biskupa, Ogrodową, Męczenników Oświęcimskich	585/66 16 II 1966	
Żory miasto Żory	Ulica Murarska 11	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach	586/66 16 II 1966	Z XIX wieku

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Jednostka administracyjna	Adres	Rodzaj obiektu	Nr rejestru zabytków	Autor ,styl, czas powstania
powiat Żory		działki budowlanej		
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Murarska 19	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	588/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Murarska 35	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	590/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Murarska 37	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	591/66 16 II 1966	Z XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 6	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują budynek	592/66 16 II 1966	Około połowy XIX wieku Bez wyraźnych cech stylowych
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 9	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach parceli budowlanej	593/66 16 II 1966	Z XIX wieku Klasycystyczny
Żory – Rowień miasto Żory powiat Żory		Kaplica przydrożna	601/66 17 III 1966	Z XIX wieku Barokowo-klasycystyczna
Żory miasto Żory powiat Żory	Rynek 1	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	A/500/56 2.11.56	Z XIX wieku, murowany
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 4 (róg ulicy Kaczej)	Budynek mieszkalny	604/66 17 III 1966	Z XIX wieku Klasycystyczny
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 4	Pierwszy portal i drzwi w wejściu frontowym, wykonany z kamienia (piaskowiec)	B/571/82 4.11.82	Klasycystyczny z pierwszej połowy XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 4	drugi portal i drzwi w wejściu frontowym, wykonany z kamienia (piaskowiec)	B/572/82 4.11.82	Klasycystyczny z pierwszej połowy XIX wieku
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Szeptyckiego 12	Budynek, granice ochrony obejmują cały budynek (bryłę, elewacje wraz z wystrojem sięń, z wyłączeniem pozostałych pomieszczeń) oraz otoczenie w ramach działki	1547/94 3 X 1994	Z XIX wieku
Żory Miasto Żory Powiat Żory		Naczynia liturgiczne w kościele parafialnym pod wezwaniem świętych Apostołów Filipa i Jakuba	B/97/70 15.09.70 B98-103/70 29.12.70	
Żory – Rogoźna	Ul. Wodzisławska 111	Budynek mieszkalny, granice ochrony obejmują budynek	A/1551/94 23.12.94	XIX wiek, styl historyzmu z elementami neoklasycyzmu
Żory miasto Żory powiat Żory	Ul. Kościuszki	Kościół Ewangelicko – augsburski, parafia przy kościele, otoczenie obiektu.	A/98/03	Początek XX wieku, styl modernistyczny z elementami stylu neobarokowego
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Dolne Przedmieście 1	Budynek administracyjno – usługowy, granice ochrony obejmują obiekt w ramach działki budowlanej	A/169/06	Neorenesans, XX wiek.
Żory miasto Żory powiat Żory	Ulica Dworcowa 6	Budynek mieszkalny wraz z najbliższym otoczeniem, zielenią wysoką i niską, ogrodzeniem w formie kutej kraty na niskiej podmurówce	A/174/06	Początek XX wieku, neogotyck z elementami neobaroku i secesji

Źródło: <http://www.wkz.katowice.pl>, zasoby UM w Żorach

2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

2.4.1. Walory krajobrazowe

Żory usytuowane są na terenie jednego z czystszych ekologicznie i niezdegradowanych obszarów Śląska, który jest oddalony od skupisk ciężkiego przemysłu. Na obszarze Żor zaczynają się granice Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Lasy, które wchodzi w jego skład, rozciągają się na przestrzeni kilkudziesięciu kilometrów od Żor aż do Raciborza.

Tablica 12: Lokalizacja Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

Źródło: www.zpk.com.pl/parki_mapy/ckkrw_d.jpg

Tablica 13: Fotografia – Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

Park krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich został powołany rozporządzeniem wojewody katowickiego nr 181/93 z 23.11.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Kat. nr 15/93, poz. 130). Powierzchnia parku wynosi obecnie 49 387 ha, a powierzchnia otuliny - 14 010 ha. Celem utworzenia parku było zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych oraz przyrodniczo-kulturowych i kulturowych na obszarze wielowiekowej działalności cystersów.

Źródło: http://www.przyroda.katowice.pl/pk_cysterskie_kompozycje_krajobrazowe.html

Na granicy miasta znajduje się „pojezierze palowickie” stanowiące ciąg kilkunastu stawów założonych kilkaset lat temu przez cystersów. Jest to jeden z najbardziej urokliwych zakątków Śląska.

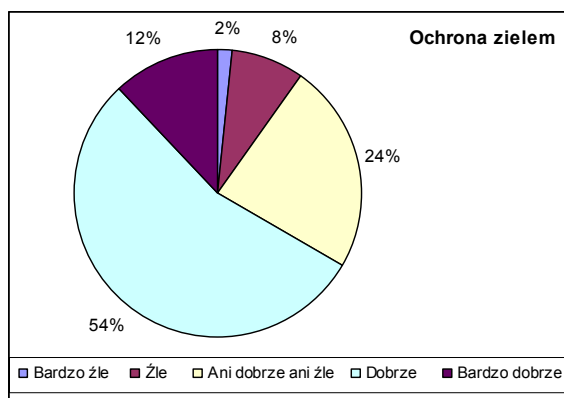
Tablica 14: Fotografia – Pojezierze palowickie

Żory są jednym z nielicznych miast województwa śląskiego przykładających bardzo znaczącą wagę do utrzymania na wysokim poziomie zieleni miejskiej. Dbałość o zieleni przekłada się na postrzeganie miasta zarówno przez osoby przyjezdne, ale przede wszystkim przez samych mieszkańców, którzy w ankiecie poprzedzającej przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji wysoko ocenili stan zieleni miejskiej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 15: Procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące stanu ochrony zieleni miejskiej w Żorach.

Tablica 16: Miejskie parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej

TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNE I OSIEDLOWE		2002	2003	2004	2005	2006
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej						
ogółem	ha	204,6	189,9	194,3	199,6	199,6
Parki spacerowo - wypoczynkowe i zieleńce						
parki spacerowo - wypoczynkowe						
obiekty						
ogółem	ob.	3	3	3	3	3
w gestii samorządu miast	ob.	2	2	2	2	2
powierzchnia						
ogółem	ha	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
w gestii samorządu miast	ha	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
zieleńce						
obiekty						
ogółem	ob.	35	42	43	46	46
w gestii samorządu miast	ob.	35	42	43	46	46
Powierzchnia						
ogółem	ha	38	47,1	48,5	50,4	50,4
w gestii samorządu miast	ha	38	47,1	48,5	50,4	50,4
Zieleń uliczna						
ogółem	ha	72	72	72	72	72
Tereny zieleni osiedlowej						
ogółem	ha	141,6	140,3	143,3	146,7	146,7
w gestii samorządu miast	ha	93	95,6	98,6	98,6	98,6
Żywopłaty						
ogółem	ha	23 476	24 609	24 609	28 222	28 222
Nasadzenia i ubytki						
nasadzenia						
drzewa	szt.	615	786	237	566	1 000
krzewy	szt.	2 406	5 530	1 523	2 645	223
ubytki						
drzewa	szt.	109	220	224	720	1 040
krzewy	szt.	0	0	0	50	300
Lasy gminne (mienie komunalne)						
ogółem	ha	10,8	12	12	15	15

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej oraz lasy gminne stanowią 4,43% całkowitej powierzchni miasta (tj. 286,6 ha), w tym największy obszar zajmują tereny zieleni osiedlowej (146,7 ha) oraz zieleń uliczna (72 ha).

2.4.2. Ochrona powietrza

Tablica 17: Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

		2002	2003	2004	2005	2006
EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH						
Emisja zanieczyszczeń pyłowych						
ogółem	t/r	692	703	551	206	-
nie zorganizowana	t/r	0	0	0	0	-
ze spalania paliw	t/r	676	685	532	204	-
cementowo-wapiennicze i materiały ogniotrwałe	t/r	0	0	0	0	-
krzemowe	t/r	0	0	0	0	-
nawozów sztucznych	t/r	0	0	0	0	-
środków powierzchniowo czynnych	t/r	0	0	0	0	-
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	4	4	4	2	-
Emisja zanieczyszczeń gazowych						
ogółem	t/r	120 225	129 991	108 906	94 916	-
nie zorganizowana	t/r	0	0	0	0	-
dwutlenek siarki	t/r	574	602	428	340	-
tlenki azotu	t/r	215	238	203	160	-
tlenek węgla	t/r	351	359	282	166	-
dwutlenek węgla	t/r	119 085	127 426	105 812	89 222	-
metan	t/r	0	1 366	2 181	5 028	-
podtlenek azotu	t/r	0	0	0	0	-
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji						
pyłowe	t/r	2 121	2 466	1 839	625	-
gazowe	t/r	0	0	0	0	-

Na przestrzeni ostatnich lat emisja zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych notowana na terenie miasta Żory diametralnie spada. Dla porównania, w roku 2005 emisja zanieczyszczeń pyłowych była niemal dwupółkrotnie niższa od tej zanotowanej w roku 2003. Stale maleje również emisja zanieczyszczeń gazowych. Głównym źródłem zanieczyszczeń pozostają zanieczyszczenia powodowane spalaniem paliw.

2.4.3. Ochrona wody oczyszczanie ścieków

Tablica 18: Zużycie wody i oczyszczanie ścieków

		2002	2003	2004	2005	2006
ZUŻYCIE WODY I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW						
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności						
ogółem	dam3/rok	4704,1	4536,9	4442,4	4037,7	-
przemysł	dam3/rok	9	9	10	7	-
rolnictwo i leśnictwo	dam3/rok	2 284	2 100	2 100	1 767	-
eksploatacja sieci wodociągowej	dam3/rok	2411,1	2427,9	2332,4	2263,7	-
gospodarstwa domowe	dam3/rok	-	2088,5	2016,4	1886,4	1917,9
Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków						
oczyszczalnie						
oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	ob.	4	1	1	1	1
przepustowość z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam3/dobę	39 845	8 716	8 716	8 716	8 716
ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków miejskich i wiejskich						
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	-	51 000	51 000	51 000	49 562
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM						
ogółem	osoba	100 400	75 176	58 403	58 261	44 776
Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód powierzchniowych lub do ziemi						
ogółem	dam3	2 091,2	-	-	-	2946,6
oczyszczane razem	dam3	2 058	-	-	-	2946,6
oczyszczane mechanicznie	dam3	0	-	-	-	-
oczyszczane chemicznie	dam3	0	-	-	-	-
oczyszczane biologicznie	dam3	2 058	-	-	-	-
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam3	0	-	-	-	2946,6
nieoczyszczane razem	dam3	33,2	-	-	-	-
nieoczyszczane odprowadzane z zakładów przemysłowych	dam3	25	-	-	-	-
nieoczyszczane odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	8,2	-	-	-	-
Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi						
ogółem	dam3	-	2034,2	2002,6	1870	-
oczyszczane razem	dam3	-	2 005	1 954	1 870	-
oczyszczane mechanicznie	dam3	-	0	4	0	-
oczyszczane chemicznie	dam3	-	0	0	6	-
oczyszczane biologicznie	dam3	-	133	101	95	-
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam3	-	1 872	1 849	1 769	-
nieoczyszczane razem	dam3	-	29,2	48,6	0	-
nieoczyszczane odprowadzane z zakładów przemysłowych	dam3	-	25	25	0	-
nieoczyszczane odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	-	4,2	23,6	0	-

W latach 2002 – 2005 zużycie wody spadło o ok. 20%, zarówno w przemyśle, jak i w gospodarstwach domowych. W Żorach ścieki oczyszczane są przez 4 oczyszczalnie, w tym 1 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. Istniejące oczyszczalnie ścieków obsługują 83% ludności miasta.

2.4.4. Gospodarka odpadami

Tablica 19: Odpady wytworzone i nagromadzone

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
ODPADY WYTWORZONE I NAGROMADZONE						
Zakłady wytwarzające odpady						
ogółem	ob.	3	3	3	1	-
Odpady wytworzone w ciągu roku						
ogółem	tys. t/r	11,6	9,1	9,2	5,7	-
poddane odzyskowi	tys. t/r	8,5	7,1	9	4,6	-
unieszkodliwione razem	tys. t/r	0,5	0	0	0	-
unieszkodliwione termicznie	tys. t/r	0	0	0	0	-
unieszkodliwione kompostowane	tys. t/r	0,5	0	0	0	-
składowane na składowiskach własnych i innych	tys. t/r	0	0	0	0	-
unieszkodliwione w inny sposób	tys. t/r	0	0	0	0	-
magazynowane czasowo	tys. t/r	2,6	2	0,2	1,1	-
Powierzchnia składowania odpadów						
nie zrekultywowana	ha	0	0	0	0	-
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych						
ogółem	tys. t	0	0	0	0	-

W latach 2002 – 2005 spadła liczba zakładów wytwarzających odpady z 3 do 1, co przede wszystkim spowodowało zmniejszenie odpadów wytworzonych w ciągu danego okresu z 11,6 tys. ton do 5,7 tys. ton. Nagromadzone odpady są przede wszystkim poddawane odzyskowi (ok. 81%). Czasowo magazynowanych jest ok. 19% odpadów. Miasto nie posiada wysypiska śmieci.

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Woda, gaz, kanalizacja, energia elektryczna

Żory posiadają kompletną sieć wodociagową, obejmującą zasięgiem 98,9% mieszkańców. Dostępność sieci kanalizacyjnej i gazociagowej jest również bardzo wysoka i wynosi odpowiednio 81,9% oraz 90,9%. Całe miasto jest pokryte siecią energetyczną. Inwestycje w wymienionych obszarach obejmują głównie prace remontowe i konserwatorskie.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 20: Infrastruktura techniczna - wodociągi

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Wodociągi						
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	162,9	167,4	175,7	183,9	186,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	5 087	5 314	5 426	5 889	5 924
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	2079,6	2088,5	2016,4	1886,4	1 869
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej	miesz.	0	107	-	-	36
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	62 660	62 464	62 168	62 159	61 713
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	62 660	62 464	62 168	62 159	61 713

Tablica 21: Infrastruktura techniczna - kanalizacja

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Kanalizacja						
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	81,4	83,4	79,8	78,7	77,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 771	2 396	2 447	2 459	2 498
ścieki odprowadzone	dam3	2029,2	1971,2	1938,6	1835	2 946
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	51 740	51 574	51 533	51 489	49 562
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	51 740	51 574	51 533	51 489	49 562

Działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Żory prowadzi Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Żory Sp. z o.o., w którym Gmina Żory posiada 100% udziałów.

PWiK Żory jako samodzielne przedsiębiorstwo rozpoczęło działalność 1 kwietnia 1997 r., kiedy to na mocy decyzji Wojewody Katowickiego dokonano podziału Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Rybniku na kilka lokalnych przedsiębiorstw.

W obecnej formie przedsiębiorstwo istnieje od 1 października 2000 r., kiedy to przekształciło się z przedsiębiorstwa komunalnego w spółkę prawa handlowego.

Przez blisko dziesięć lat samodzielnej działalności przedsiębiorstwo przekształciło się w nowoczesny zakład stosujący nowoczesne technologie budowy sieci wodociągowej, uzdatniania wody oraz oczyszczania ścieków komunalnych, dysponujący nowoczesnym specjalistycznym sprzętem umożliwiającym prowadzenie bieżącej obsługi sieci kanalizacyjnej oraz prowadzenie usług z zakresu opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W latach tych konsekwentnie przeprowadzano wymianę najbardziej awaryjnych odcinków sieci wodociągowej, co przełożyło się na znaczny spadek strat wody (z poziomu 38% w 1997 r. do poziomu 15% w roku 2005), zmniejszenie awaryjności sieci, poprawę jakości dostarczanej wody, a w konsekwencji na wyraźną poprawę świadczonych usług.

W celu ciągłego podnoszenia jakości świadczonych usług oraz w trosce o jakość środowiska, w roku 2006 przedsiębiorstwo wdrożyło oraz uzyskało certyfikat Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001 oraz certyfikat Systemu Zarządzania Środowiskowego ISO 14001.

PWiK Żory Sp. z o.o. eksploatuje sieć wodociągową rozdzielczą o długości 183,9 km oraz sieć kanalizacji sanitarnej o długości 76,4 km.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

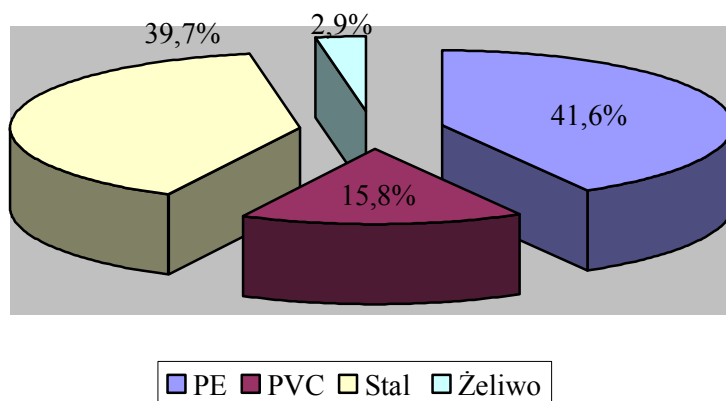
Z usług przedsiębiorstwa korzysta:

- ✓ w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę 99,82 %,
- ✓ w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków 78,07 %

ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Strukturę materiałową oraz wiekową sieci wodociągowej przedstawiono odpowiednio w tablicach 22 i 23

Tablica: 22 Struktura materiałowa sieci wodociągowej

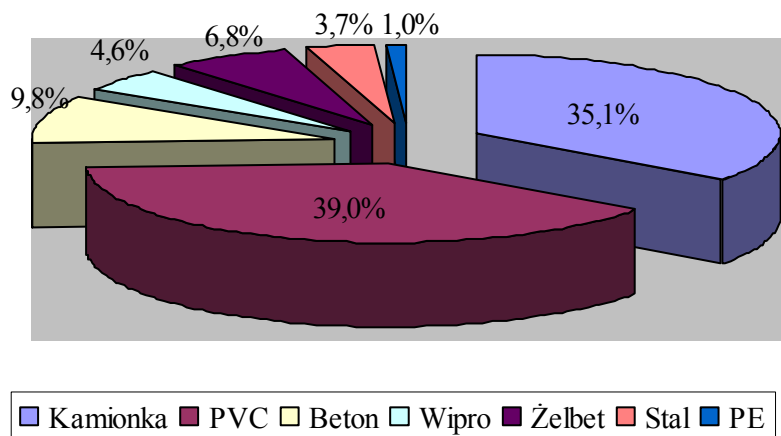
Tablica: 23 Struktura materiałowa sieci wodociągowej

Wiek Sieci	Długość [km]	Udział [%]
Poniżej 10 lat	76,45	41,6
11-20 lat	50,37	27,4
21-30 lat	23,31	12,7
31-40 lat	29,29	15,9
Powyżej 40 lat	4,47	2,4
Razem	183,9	100

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Strukturę materiałową oraz wiekową sieci kanalizacji sanitarnej przedstawiono odpowiednio w tablicach 24 i 25

Tablica: 24 Struktura materiałowa sieci wodociągowej

Tablica: 25 Struktura materiałowa sieci wodociągowej

Wiek Sieci	Długość [km]	Udział [%]
Poniżej 10 lat	22,2	29,1
11-20 lat	15,6	20,3
21-30 lat	32,3	42,3
31-40 lat	6,1	8,0
Powyżej 40 lat	0,2	0,3
Razem	76,4	100

W roku 2003, po trzech latach realizacji, przedsiębiorstwo zakończyło I etap gruntownej modernizacji mechaniczno-biologicznej komunalnej oczyszczalni ścieków, oddanej do eksploatacji w roku 1977. Zastosowanie nowoczesnej, wysokoefektywnej technologii umożliwiło osiągnięcie parametrów ścieków oczyszczonych zgodnych ze standardami Unii Europejskiej.

W chwili obecnej przedsiębiorstwo jest na najlepszej drodze do pozyskania środków z Funduszu Spójności celem realizacji projektu pn. „Kompleksowe uporządkowanie gospodarki

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

wodno-ściekowej w Żorach”. Projekt ten przewiduje budowę około 133 km kanalizacji sanitarnej, około 50 km kanalizacji deszczowej oraz wymianę około 63 km sieci wodociągowej. Ponadto w ramach projektu przewiduje się budowę stacji uzdatniania wód podziemnych oraz przeprowadzenie II etapu modernizacji komunalnej oczyszczalni ścieków.

W ostatnich latach, w dowód uznania dla osiągnięć, przedsiębiorstwo uhonorowane zostało licznymi wyróżnieniami w tym Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego (2005r.), **Złotą Statuetką Fair Play** za zdobycie piąty raz z rzędu certyfikatu przedsiębiorstwa Fair Play (2006 r.), a także Statuetką Czarny Diament przyznawaną przez Rybnicką Izbę Przemysłowo-Handlową (2006 r.). W bieżącym roku przedsiębiorstwo przyjęło w szeregi Klubu Gazele Biznesu organizowanego przez Dziennik Puls Biznesu, a zraszającego przedsiębiorstwa dynamicznie rozwijające się.

Tablica 26: Infrastruktura techniczna – sieć gazowa

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Sieć gazowa						
długość czynnej sieci ogółem	km	-	200,3	200,6	200,7	-
długość czynnej sieci przesyłowej	km	-	15,8	15,9	15,9	-
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	-	184,5	184,7	184,8	185,08
czynne połączenia do budynków mieszkalnych	szt.	4 568	4 529	4 647	4 709	4 739
odbiorcy gazu	gosp. dom	16 418	16 515	-	16 628	16 663
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom	637	-	-	2 573	2 377
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m3	1384	-	-	2387,2	2 299,6
szacunek ludności korzystającej z sieci gazowej	osoba	-	59 807	57 440	57 142	-

Miasto Żory jest zaopatrywane w gaz ziemny z systemu krajowego Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie przy pomocy sieci gazociągów wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia z wykorzystaniem stacji pomiarowych pierwszego i drugiego stopnia. Odbiorcy zasilani są gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50 pochodzenia naturalnego, którego głównym składnikiem jest metan.

Źródła zasilania w gaz ziemny dla miasta to:

- ✓ SRP I° - Rój ul. Graniczna
- ✓ SRP I° - Kleszczów, ul. Ustronna
- ✓ SRP I° - Osiny

Łączna długość czynnych gazociągów (bez przyłączy) dla miasta Żory wynosi 185 078km, z tego 49 893 km przypada na gazociągi niskiego ciśnienia, a 135 185 km na gazociągi średniego ciśnienia. Łączna liczba czynnych przyłączy gazowych to 4 739 szt. Łączna liczba odbiorców gazu w Żorach to 17 029, z tego 16 633 odbiorców przypada na gospodarstwa domowe.

Szacuje się, że z sieci gazowej w Żorach korzysta ponad 57 tys. mieszkańców, co stanowi ponad 91% ludności miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 27: Infrastruktura techniczna - porównanie

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast						
wodociąg	%	98,7	98,7	98,7	98,9	-
kanalizacja	%	81,5	81,5	81,8	81,9	-
gaz	%	252	94,5	91,2	90,9	-
Sieć rozdzielcza na 100 km²						
sieć wodociągowa	km	125,9	259	271,8	284,5	-
sieć kanalizacyjna	km	307,4	129	123,5	121,8	-
sieć gazowa	km	32,8	285,4	285,7	285,9	-

Tablica 28: Infrastruktura techniczna – sieć energetyczna

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach						
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	19 101	19 229	19 332	19 741	19 848
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW* h	32 028	35 813	37 533	39 126	41 847

Miasto Żory jest w 100% zelektryfikowane i nie posiada na swoim terenie źródeł energetyki zawodowej. Sieć dystrybucyjna systemu oparta jest o linie napięciowe 110 kV, 220 kV. System zasilania miasta tworzą linie 110 kV z Głównymi Punktami Zasilania, natomiast linie 220 kV mają charakter tranzytowy. Eksploatacją poszczególnych elementów systemu elektroenergetycznego zajmują się następujące przedsiębiorstwa: Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Południe Sp. z o.o. (właściciel i eksploatacja sieci o napięciu 220 kV i wyższym), GZE Vattenfall S.A. w Gliwicach (w zakresie linii 110 kV i stacji GPZ oraz SN, nN i stacji transformatorowych), BEST-EKO Sp. z o.o. Żory (w zakresie SN, nN i stacji transformatorowych).

Układ sieci WN i rezerwa mocy w GPZ-ach daje możliwość pokrycia potrzeb dla wzrostu zapotrzebowania mocy. Podłączenie odbiorców do istniejącej linii SN jest uwarunkowane miejscem lokalizacji odbioru, zapotrzebowaniem mocy szczytowej odbiorców oraz możliwościami przesyłu energii. Układ pracy większości sieci SN zapewnia dostawę energii elektrycznej o właściwych parametrach technicznych. Zlokalizowane na terenie zurbanizowanym stacje SN/nN zasilane są w większości co najmniej dwoma liniami kablowymi SN. Linie kablowe są budowane w układzie pierścieniowym. Na terenach o niskiej intensywności zabudowy stacje transformatorowe (głównie słupowe) zasilane są często pojedynczymi liniami napowietrznymi SN, co stanowi standard o niższym poziomie bezpieczeństwa.

Łączna długość sieci elektrycznych w Żorach wynosi ponad 570 km, z tego ponad 550 km jest w administrowaniu GZE Vattenfall S.A. w Gliwicach, a ok. 20 km w administrowaniu BEST-EKO Sp. z o.o. Żory. Łączna liczba odbiorców energii elektrycznej w Żorach to 19 848 gospodarstw domowych, natomiast zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wynosi ponad 41 847 tys. MW*h.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

W układzie normalnym zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie Miasta Żory odbywa się na średnim napięciu 20 kV kablami ziemnymi oraz liniami napowietrznymi z następujących Głównych Punktów Zasilających (GPZ-ów):

- ✓ „Żory” 110/20 kV, transformatory 2 x 25 MV A,
- ✓ „Baranowice” 110/20 kV, transformatory 2 x 25 MVA.

Istnieje również możliwość zasilania miasta z GPZ 110/20 kV „Pawłowice” oraz GPZ 110/20 kV „Kłokocin”, które zlokalizowane są poza granicami Miasta Żory.

Sieć elektroenergetyczna 110 kV obsługiwana przez GZE Vattenfall S.A. pracuje w układzie zamkniętym, w związku z czym w przypadkach awaryjnych istnieje możliwość wzajemnego połączenia (rezerwowania) wymienionych stacji. Ponadto istnieją powiązania sieci na średnim napięciu 20 kV pomiędzy stacjami, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od stanu awaryjnego sieci.

Przez teren miasta przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV następujących relacji:

- ✓ „Kłokocin –Folwarki”,
- ✓ „Folwarki -Żory Erg 1,2”,
- ✓ „Folwarki –Żory”,
- ✓ „Suszec -Pniówek, odczep Baranowice”,
- ✓ „Żabiniec -Borynia odczep Żory odczep Baranowice”.

Na terenie miasta zlokalizowana jest ponadto stacja elektroenergetyczna należąca do GZE Vattenfall S.A. - 110 kV „Folwarki” oraz stacja 110/20 kV „Erg Żory”. Przez miasto przebiega również linia napowietrzna 220 kV, której właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach.

Sieć elektroenergetyczna SN i nN

Z zasilających miasto GPZ-ów dla zasilania stacji transformatorowych SN/nN wyprowadzone są linie napowietrzne i kablowe o napięciu 20 kV. Do zasilania odbiorców na terenie miasta służy 212 sztuk stacji transformatorowych 20/0,4 kV, w których zainstalowane są transformatory o łącznej mocy 63,1 MVA. Rozmieszczenie stacji transformatorowych SN/nN jest w miarę równomierne. Istniejące obciążenia w sieciach rozdzielczych nN nie powodują przeciążeń transformatorów SN/nN.

Na terenie miasta posiadamy sieć rozdzielczą nN kablową i napowietrzną, pracującą w układzie TN-C 0,4/0,23 kV. Ogólny stan techniczny sieci SN i nN ocenia się jako dobry.

2.5.2. Telekomunikacja

W Żorach funkcjonują nowoczesne centrale elektroniczne wyposażone w sieci światłowodowe. Miasto obsługiwane jest przez dwóch operatorów stacjonarnych: Telekomunikację Polską S.A. (Obszar Eksploatacji w Opolu) oraz Netię S.A.

Telekomunikacja Polska S.A administruje na terenie Miasta Żory liniami teletechnicznymi słupowymi oraz liniami kablowymi (w kanalizacji i doziemnymi) o łącznej długość ponad 200 km. TP S.A. obsługuje także 24 centrale, natomiast liczba abonentów TP S.A. w Żorach w ostatnich latach kształtuje się na poziomie ok. 15 tys.

Telekomunikacja Polska S.A. na terenie Miasta Żory:

Liczba abonentów TP S.A	15 222
Długość linii teletechnicznych słupowych	90,49 km
Długość linii kablowych (w kanalizacji i doziemnych)	133,409 km
Liczba central	24

Szacuje się zatem, iż usługami Telekomunikacji Polskiej S.A. w Żorach objętych jest ok. 70% mieszkańców miasta.

Drugim operatorem telefonii stacjonarnej jest Netia S.A. – oferująca m.in. transmisję głosu, danych i dostęp do Internetu.

Teren miasta pokryty jest także zasięgiem sieci telefonów komórkowych: ERA GSM, PLUS GSM, ORANGE. Miasto Żory w ostatnich latach charakteryzuje również równomierny wzrost dostępu do szybkiej transmisji danych. Na obszarze miasta (Starówka) funkcjonuje nowoczesna, bezprzewodowa, ogólnodostępna i bezpłatna sieć dostępu do Internetu. Każdy, kto przyjdzie na żorski rynek i jego najbliższe okolice z laptopem może skorzystać z darmowego dostępu do Internetu - wystarczy, by laptop miał zainstalowaną kartę Wi-Fi.

Cele projektu „Hotspot ŻORY”:

- ✓ zwiększenie atrakcyjności żorskiej starówki,
- ✓ zwiększenie dostępu do Internetu w mieście,
- ✓ poprawa e-komunikacji z Urzędem Miasta,
- ✓ dostęp do stron internetowych Urzędu Miasta, Biuletynu Informacji Publicznej i innych miejskich portali internetowych,
- ✓ dostęp do informacji dla mieszkańców i przyjezdnych tak na rynku jak i w budynku Urzędu Miasta,
- ✓ dostęp do internetu dla dziennikarzy w czasie sesji Rady Miasta,
- ✓ stworzenie możliwości bezpośrednich relacji z sesji Rady Miasta.

Ponadto na terenie Miasta Żory działa 8 firm oferujących dostęp do Internetu:

- ✓ Telekomunikacja Polska S.A. – oferuje dostęp do Internetu poprzez kable telekomunikacyjne za pomocą tzw. Neostrady
- ✓ NetKomp – oferuje dostęp do Internetu przede wszystkim poprzez sieć kablową
- ✓ Kki – Internet dostarczany jest siecią WLAN
- ✓ SariNet – dostarcza Internet drogą przewodową
- ✓ Broker – umożliwi dostęp do Internetu poprzez sieć telewizji kablowej
- ✓ Hyperion - oferuje dostęp do Internetu przede wszystkim poprzez sieć kablową
- ✓ Pro-Tech - dostarcza Internet drogą przewodową

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

- ✓ Media-Komp - dostarcza Internet drogą przewodową.

Firmy zajmujące się dostarczaniem Internetu, działające na terenie Żor, wykorzystują głównie takie parametry jak 128 Kb/s i 512Kb/s. Rzadkością są oferty proponujące łącze 256Kb/s. 1 marca 2007 roku na terenie Żor rozpocznie swą działalność w zakresie budowy lokalnych sieci internetowych za pomocą technologii bezprzewodowej WLAN firma EMEDIASYSTEM S.C.

Szacuje się, iż w Żorach istnieje ok. 7 tysięcy abonentów Internetu szerokopasmowego (o przepustowości potrzebnej dla gospodarstwa domowego lub małej firmy), w tym ponad 2 tysiące korzystających z usługi ADSL sieci telefonii stacjonarnej. Stanowi to ok. **30% gospodarstw domowych w mieście.**

2.5.3. Budownictwo, w tym budownictwo mieszkaniowe

Kwestie mieszkaniowe są od dziesięcioleci nie rozwiązane w naszym kraju, co bardzo negatywnie oddziałuje na normalne funkcjonowanie rodzin i aktywność zawodową mieszkańców. Są one powodem zagrożeń rozwoju społeczeństwa, wielu napięć i zjawisk patologicznych oraz braku podstaw biologicznej egzystencji. Mieszkanie ma znaczenie podstawowe dla prawidłowego funkcjonowania człowieka, zaraz po wyżywieniu. Jego brak pozbawia człowieka biologicznego, społecznego i ekonomicznego bezpieczeństwa, utrudnia pełnienie codziennych obowiązków. Posiadanie samodzielnego mieszkania jest podstawowym prawem każdej rodziny. Stworzenie warunków realizacji tego prawa leży zatem w interesie każdej gminy.

Żory również przyjęły w swej Strategii Rozwoju Miasta rozwój budownictwa mieszkaniowego jako jeden priorytetowych celów operacyjnych, w ramach którego założono następujące działania: uzbrojenie terenów budowlanych, rozwój budownictwa socjalnego, realizacja budownictwa wielorodzinnego, uporządkowanie geodezyjne i własnościowe gruntów. Innym dokumentem odnoszącym się do rozwoju budownictwa w mieście jest „Polityka mieszkaniowa Miasta Żory w latach 2000-2010 i programy jej realizacji” przyjęta Uchwałą Nr XXI/262/2000 Rady Miasta Żory z dnia 24.02.2000 roku

W Żorach istnieje bardzo wiele czynników sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego tj.:

- ✓ mała intensywność zabudowy, dogodny układ dzielnic i różnorodność możliwości budownictwa mieszkaniowego,
- ✓ stosunkowo młody wiek mieszkań,
- ✓ mała ilość obiektów do rewaloryzacji,
- ✓ duże tradycje budownictwa jednorodzinnego,
- ✓ duża liczba mieszkańców w wieku 15 – 30 lat,
- ✓ wysoka atrakcyjność dla lokalizacji mieszkań,
- ✓ duża liczba terenów możliwych do przeznaczenia pod zabudowę,
- ✓ dobrze określone i zbilansowane w planie ogólnym lokalizacje pod budownictwo mieszkaniowe,
- ✓ wola zmiany miejsca zamieszkania wyrażana przez pracowników umysłowych, robotników wykwalifikowanych, uczniów i studentów z dzielnic Korfantego i Sikorskiego,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

- ✓ atrakcyjność zamieszkania w dzielnicach Rój, Osiny, Rowień, Kleszczów.

W ramach budownictwa komunalnego obecnie w Żorach jest 81 budynków, w tym 61 budynków mieszkalnych oraz 20 użytkowych. Liczba mieszkań kształtuje się na poziomie 1 047, z czego 219 to lokale socjalne, natomiast lokali użytkowych jest 147; są też 3 lokale tymczasowe.

Rozwój budownictwa w mieście w dużej mierze odzwierciedla tendencje ogólnokrajowe i jest zależny od czynników gospodarczych oraz ekonomicznych. Boom inwestycyjny zanotowany z początkiem roku 2005 zostanie odzwierciedlony w statystykach w 2006 i 2007 roku kiedy większość inwestycji zostanie oddana do użytku.

2.5.4. Komunikacja lokalna

Tablica 29: Komunikacja miejska

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
KOMUNIKACJA MIEJSKA						
Trasy komunikacyjne						
autobusowe	km	222	102	99	69	69

Jak większość miast śląskich, Żory korzystają z komunikacji autobusowej. Na terenie miasta nie funkcjonuje natomiast komunikacja tramwajowa oraz trolejbusowa. Ilość kilometrów istniejących tras komunikacyjnych została na przestrzeni ostatnich 4 lat radykalnie zredukowana, co jest odbiciem tendencji ogólnokrajowych.

Zwiększona dostępność do indywidualnych środków transportu (niższe ceny pojazdów samochodowych) oraz inwestycje w obszarze ścieżek rowerowych powodują zmniejszone zainteresowanie korzystaniem ze zbiorowych środków transportu. Organizatorem przewozów na terenie miasta jest Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu Zdroju. Ponadto funkcjonują przewoźnicy prywatni umożliwiający mieszkańcom Żor dojazd do sąsiednich miast w tym:

- dojazd do Rybnika: przewoźnicy należący do Stowarzyszenia „DEWAX”, przewoźnicy niezrzeszeni
- dojazd do Jastrzębia: Drabas, Kłosok
- dojazd do Pszczyzny Czech
- dojazd do Gliwic RAVBUS i Stuchlik
- dojazd do Katowic Drabas i Kuśmierek.

Mieszkańcy Żor korzystają również z przewozów realizowanych przez firmy PKP i PKS

Nieprzypadkowo Żory były w przeszłości ważnym punktem na bursztynowym szlaku. Gdy spojrzeć na miasto z góry, w oczy rzuca się rozwinięta sieć dróg promieniście rozchodząca się od centrum na wszystkie strony świata.

Z wyznaczonych 10 korytarzy transeuropejskiej sieci transportowej, 4 przechodzą przez obszar Polski, z czego 1 przebiega przez Miasto Żory tj.: korytarz VI - Gdańsk.-Katowice - Żylna. O tym że miasto utrzymało swą istotną rolę w transporcie świadczą planowane inwestycje: to właśnie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

przez Żory przebiegać będzie autostrada północ-południe A1 oraz droga średnicowa Pszczyna-Racibórz, która domknie istniejącą obwodnicę miasta od strony północnej. Dzięki tym inwestycjom możliwości komunikacyjne będą jeszcze lepsze. Infrastrukturę komunikacyjną uzupełnia dodatkowo istniejąca linia kolejowa.

Natężenie ruchu waha się na poziomie:

- ✓ północ – południe ok. 20 tysięcy pojazdów na dobę
- ✓ wschód – zachód ok. 12 tysięcy pojazdów na dobę

i w związku z realizowanymi inwestycjami w mieście będzie rosło.

Czynnik ten stwarza bardzo dobre warunki do realizacji inwestycji skierowanych na obsługę ruchu tranzytowego (m.in. motele, stacje benzynowe, bary gastronomiczne, zakłady diagnostyki samochodowej itp.). Dodatkowym elementem potwierdzającym tą tezę jest fakt, że Żory leżą na międzynarodowym szlaku tranzytowym (granica w Cieszynie) w związku z czym część ruchu na nim generowanego ma charakter długodystansowy, co wiąże się z koniecznością odpoczynku podczas podróży

2.6. Gospodarka

2.6.1. Największe przedsiębiorstwa i pracodawcy

Żory są miastem o silnie rozwiniętym sektorze głównie małych przedsiębiorstw, jednakże doskonała lokalizacja, a przede wszystkim dynamiczne i zintegrowane działania na rzecz pozyskania nowych inwestorów zaczynają zmieniać istniejące tendencje.

Żory to miejsce, gdzie sprzyja się inwestorom. W ogólnopolskim rankingu „Gmina przyjazna inwestorom” miasto otrzymało 1 miejsce w kategorii zarządzania rozwojem. Co roku Żorska Izba Gospodarcza organizuje Żorskie Targi Budowlane ŻorBim Budować Inwestować i Mieszkać w Żorach, które przyciągają wystawców z całego regionu. Miasto aktywnie wspiera nowych inwestorów, co przekłada się między innymi na realizowanie nowych inwestycji w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Obecnie Żory są miastem o silnie rozwiniętym sektorze głównie małych przedsiębiorstw, jednakże doskonała lokalizacja, a przede wszystkim dynamiczne i zintegrowane działania na rzecz pozyskania nowych inwestorów zaczynają zmieniać istniejące tendencje.

W chwili obecnej w mieście działa ok. 3700 firm o różnym profilu działalności. Największe z nich funkcjonują na terenach istniejącej w mieście od 1996 roku Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, która powstała z myślą o wspomaganie lokalnego rynku pracy – miała mianowicie wypełnić lukę powstałą w wyniku likwidacji największych żorskich zakładów pracy jak Kopalni „ŻORY”, Fabryki Domów „FADOM”, Przedsiębiorstwa Budowlano - Montażowego „PEBEROW”, czy Zakładów Tworzyw Sztucznych „Krywałd - ERG”. Na terenach KSSE zlokalizowały się zarówno firmy z pełnym lub częściowym kapitałem zagranicznym, jak i te o rodzimych korzeniach.

Są to m.in. firmy z branży:

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

- ✓ spożywczej - największego w Polsce producenta kawy cappuccino „Mokate” Sp. z o.o. oraz Instanta Sp. z o.o.,
- ✓ budowlanej - „Libet 2000”,
- ✓ motoryzacyjnej – TMP Fondalmec Poland Sp. z o.o.
- ✓ wyrobów z tworzyw sztucznych Elplast Sp. z o.o.,
- ✓ wyrobów z tworzyw sztucznych i metalowych PRINTEX ŁAPOT Spółka Jawna.

Dzięki dogodnemu położeniu i bardzo dobrej infrastrukturze drogowej Żory stają się dominującym w regionie centrum logistyczno – transportowym. Działa tu jedna z największych w południowej Polsce hurtowni spożywczych DLS, natomiast w trakcie budowy jest kompleks magazynowy brytyjskiej firmy Haussmann Developments.

Obsługą finansową miasta zajmuje się kilkanaście banków zlokalizowanych na terenie całego Żor, głównie jednak w obrębie Starego Miasta: Bank BPH SA, Bank Millenium SA, Getin Bank SA, ING Bank Śląski SA, Kredyt Bank SA, PKO BP SA.

Lokalizacja miasta na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych w regionie, spowodowała także, iż w ciągu ostatnich lat powstało wiele nowych stacji benzynowych: Slovnaft Polska SA, FelTank, Auchan, Statoil, Jet, Shell, MMPetro, Statoil, Spec Oil, Tedex Oil.

Tablica 30: Przykładowe duże przedsiębiorstwa funkcjonujące w mieście*

<i>Nazwa przedsiębiorstwa</i>	<i>Branża/profil działalności</i>	<i>Liczba zatrudnionych</i>
<i>Mokate sp. z o.o.</i>	<i>Spożywcza</i>	<i>446</i>
<i>Instanta sp. z o.o.</i>	<i>Spożywcza</i>	<i>226</i>
<i>TMP Fondalmec sp. z o.o.</i>	<i>Motoryzacja – elementy silników</i>	<i>191</i>
<i>Libet 2000 sp. z o.o.</i>	<i>Budowlana – kostka brukowa</i>	<i>50</i>
<i>Leroy Merlin</i>	<i>Sklep wielkopowierzchniowy</i>	<i>140</i>
<i>Auchan</i>	<i>Sklep wielkopowierzchniowy</i>	<i>420</i>
<i>Kaufland</i>	<i>Sklep wielkopowierzchniowy</i>	<i>120</i>
<i>PW SMAK Firma Rodzinna Pysz Sp. z o.o.</i>	<i>Spożywcza – przetwórstwo warzyw i owoców</i>	<i>100</i>
<i>SFW Warwas</i>	<i>Budowlana - wyburzenia</i>	<i>10 - 50</i>
<i>A-P Żory</i>	<i>Budowlana - okna</i>	<i>70</i>

* w tabeli umieszczono przedsiębiorstwa, które podały dobrowolnie niezbędne dane

2.6.2. Struktura podstawowych branż gospodarki

Żory to miasto, które jest w trakcie przebudowy swojej struktury gospodarczej, w której do końca lat osiemdziesiątych dominowały dwa zakłady wielkiego przemysłu: kopalnia „ŻORY” oraz jedna z największych w Polsce Fabryk Domów „FADOM”.

O ile w przeszłości w Żorach zasadniczym źródłem dochodów ludności był przemysł, o tyle obecnie (a tym bardziej w niedalekiej przyszłości) rolę tę pełni handel i szeroko pojęte usługi. Lokalny rynek handlowy rozdziela się pomiędzy drobnych detalistów oraz sklepy wielkopowierzchniowe.

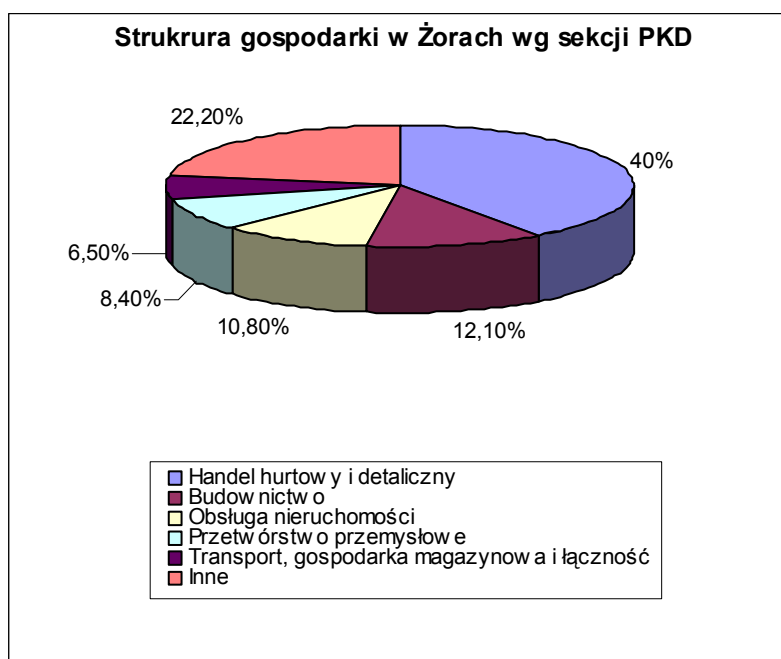
Drobna przedsiębiorczość jest jednak główną cechą rozwoju i pomyślności mieszkańców, a zarazem całego miasta. Głównymi ośrodkami drobnego handlu w mieście są: dzielnica Śródmieście obejmująca centrum miasta oraz targowiska miejskie - zmodernizowane w 2006 roku targowisko w dzielnicy 700 – lecia, drugie w dzielnicy Powstańców Śląskich oraz trzecie w dzielnicy Sikorskiego.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Drugim elementem tworzącym lokalny rynek handlowy są sklepy wielkopowierzchniowe. Rozwój tego rodzaju ośrodków handlu rozpoczął się w mieście uruchomieniem sklepów Minimal i Hagebau. W przeciągu kilku lat w Żorach powstały kolejne. W chwili obecnej istnieje dziewięć tego typu sklepów, znacząco wpływających na rynek tego typu placówek (Auchan, Leroy Merlin, Castorama, Kaufland, Lidl, Albert, Tesco oraz w nieco mniejszym stopniu Biedronka oraz Mix). Są one zlokalizowane głównie w okolicach obwodnic miejskich. Konkurują one z drobnymi placówkami głównie dłuższymi godzinami otwarcia, niższymi cenami i większym asortymentem towarów – dotyczy to jednak przede wszystkim branży spożywczej oraz ogrodniczej.

Naturalną konsekwencją istnienia w Żorach sklepów wielkopowierzchniowych jest powstawanie w ostatnich latach większej liczby sklepów specjalizujących się w ramach ściśle określonych branż.

Tablica: 31 Struktura gospodarki w Żorach wg sekcji PKD

W Żorach prowadzona jest działalność gospodarcza praktycznie we wszystkich istniejących branżach (wg sekcji PKD). Najwięcej podmiotów gospodarczych (40%) prowadzi działalność w obszarze sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny). Ilość podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji na przestrzeni ostatnich lat ulega minimalnym zmianom, co oznacza, iż w branży tej przedsiębiorcy uzyskali określoną stabilność, a rynek nie wymusza nagłych zmian. W przypadku tak trudnego pod względem konkurencyjności sektora jest to bardzo dobra tendencja pozwalająca na dynamiczny rozwój miasta.

Znacząca ilość podmiotów gospodarczych (12,1%) prowadzi działalność w sekcji F (Budownictwo). Zważywszy na bardzo dynamiczny rozwój tego sektora, można zakładać, iż ilość przedsiębiorstw wykonujących swą działalność w obszarze sekcji F w najbliższych latach nie ulegnie zmniejszeniu.

Tablica 32: Podmioty gospodarcze w Żorach

Rok	Liczba podmiotów gospodarczych
2004	3 851
2005	3 802
2006	3 711

2.6.3. Rynek pracy

Bezrobocie stanowi jeden z istotniejszych problemów miasta, jednakże dane z roku 2006 wskazują na dalsze znaczne ograniczenie tego negatywnego zjawiska. Przyczyną zmniejszenia bezrobocia na terenie miasta jest – co szczególnie korzystne – lokalizowanie w Żorach i okolicach miasta nowych inwestycji, a częściowo także migracja zarobkowa za granicę oraz do większych miast regionu i kraju.

Inwestycje przewidziane do zrealizowania w Lokalnym Programie Rewitalizacji przyczynią się do dalszej redukcji bezrobocia, gdyż wymagają bezpośredniego zatrudnienia kilkudziesięciu osób, a także w stopniu istotnym wpłyną na rozwój rynku usług turystycznych i gastronomicznych na obszarze miasta.

Tablica 33: Charakterystyka rynku pracy

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
PRACUJĄCY						
Pracujący wg płci						
ogółem	osoba	9 499	9 096	9 747	9 939	-
mężczyźni	osoba	3 925	3 700	3 946	4 049	-
kobiety	osoba	5 574	5 396	5 801	5 890	-
BEZROBOCIE						
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
ogółem	osoba	-	4 776	4 332	3 659	2 828
mężczyźni	osoba	-	1 715	1 436	1 102	679
kobiety	osoba	-	3 061	2 896	2 557	2149

2.7. Sfera społeczna

2.7.1. Struktura demograficzna i społeczna

Żory zamieszkuje ponad 61 tys. osób. Liczba ludności w ostatnich latach maleje, jednakże nie są to spadki wysokie, co świadczy o perspektywiczności miasta.

Tablica 34: Stan ludności w mieście

J. m.		2002	2003	2004	2005	2006
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY						
Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci						
stałe miejsce zameldowania						
stan na 30 VI						
ogółem	osoba	64 092	63 925	63 687	63 574	62 170
mężczyźni	osoba	31 921	31 813	31 662	31 572	-
kobiety	osoba	32 171	32 112	32 025	32 002	-
stan na 31 XII						
ogółem		64 048	63 802	63 592	63 403	61 818
mężczyźni		31 887	31 734	31 614	31 496	30 467
kobiety	osoba	32 161	32 068	31 978	31 907	31 351

Zdecydowana większość mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym – łącznie 91,8%.

Tablica 35: Ludność w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

J. m.		2002	2003	2004	2005	2006
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci						
ogółem						
ogółem	osoba	63 485	63 281	62 964	62 849	61 818
mężczyźni	osoba	31 615	31 482	31 304	31 189	30 467
kobiety	osoba	31 870	31 799	31 660	31 660	31 351
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem		4 049	13 774	13 084	12 330	11 980
mężczyźni		5 890	6 969	6 627	6 276	6 156
kobiety	osoba	6 805	6 457	6 205	6 054	5 824
w wieku produkcyjnym						
ogółem		4 049	45 293	45 557	45 483	44 457
mężczyźni		5 890	23 264	23 411	23 363	22 510
kobiety	osoba	22 029	22 146	22 120	22 151	21 947
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem		4 049	4 418	4 640	4 881	5 381
mężczyźni		5 890	1 382	1 444	1 546	1 801
kobiety	osoba	3 036	3 196	3 335	3 455	3 580

Analiza wskaźników modułu gminnego wskazuje na bardzo korzystne tendencje rozwojowe miasta. Żory są jednym z niewielu miast w których przyrost naturalny przekracza 5 ‰ i wynosi 5,9‰. Wartości

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

poszczególnych wskaźników oraz analiza statystyk gospodarczych i budżetowych pozwalają na określenie miasta jako stabilnego ośrodka z wysokimi tendencjami rozwojowymi.

Tablica 36: Ludność – wskaźniki modułu gminnego

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Ludność wskaźniki modułu gminnego						
ludność na 1 km ²	osoba	977	974	969	967	951
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	101	101	101	102	103
małżeństwa na 1000 ludności	para	5,9	7,3	7,5	7,5	-
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,5	9,9	10,6	11,2	12
zgony na 1000 ludności	osoba	4,4	5,6	5,8	5,3	6
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	5,1	4,3	4,9	5,9	6

2.7.2. Infrastruktura społeczna

2.7.2.1. Edukacja

Tablica 37: Wykaz placówek prowadzonych przez Miasto Żory

Nazwa placówki	
Przedszkole Nr 4	ul. Fabryczna 12, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 5	Os.700-lecia Żor, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 8	ul. Wodzisławska 160, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 12	ul. Pukowca 8, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 13	Os. Ks. Władysława, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 16	Os. Sikorskiego, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 17	Os. Gwarków 28, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 19	Os. Powstańców Śl., 44-240 Żory
Przedszkole Nr 22	Os. Korfantego, 44-240 Żory
Przedszkole Nr 23	Os. Pawlikowskiego, 44-240 Żory FILIA - os. Powstańców
Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 6	ul. Pszczyńska 81, 44-240 Żory (Przedszkole Nr 6, Szkoła Podstawowa Nr 6)
Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7	ul. Szkolna 6, 44-240 Żory (Przedszkole Nr 7, Szkoła Podstawowa Nr 7)
Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 9	ul. Rybnicka 226, 44-240 Żory (Przedszkole Nr 9, Szkoła Podstawowa Nr 9)
Szkoła Podstawowa Nr 1	ul. Słoneczna 2, 44-240 Żory
Szkoła Podstawowa Nr 3	Os.700-lecia Żor, 44-240 Żory
Szkoła Podstawowa Nr 8	ul. Wysoka 13, 44-240 Żory
Szkoła Podstawowa Nr 11	ul. Wodzisławska 201, 44-240 Żory
Szkoła Podstawowa Nr 15	Os. Sikorskiego, 44-240 Żory
Szkoła Podstawowa Nr 17	Os. Powstańców Śl., 44-240 Żory
Zespół Szkół Nr 6	os. Pawlikowskiego, 44-240 Żory (Szkoła Podstawowa Nr 13, Gimnazjum Nr 6)
Zespół Szkół Nr 8	Os. Korfantego, 44-240 Żory (Szkoła Podstawowa Nr 16, Gimnazjum Nr 8)
Gimnazjum Nr 2	ul. Ks. Klimka 7, 44-240 Żory
Gimnazjum Nr 3	Os. Sikorskiego, 44-240 Żory
Gimnazjum Nr 4	Os. Ks. Władysława, 44-240 Żory
Gimnazjum Nr 5	ul. Wodzisławska 201, 44-240 Żory

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Nazwa placówki	
Zespół Szkół Ogólnokształcących	ul. Powstańców 6, 44-240 Żory (Gimnazjum Nr 1, I Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych)
Zespół Szkół Budowlano-Uslugowych	ul. Rybnicka 5, 44-240 Żory (I Liceum Profilowane, Technikum Nr 1, Technikum Uzupełniające Nr 1, Technikum Uzupełniające Nr 1 dla Dorosłych, Szkoła Policealna Nr 1, Szkoła Policealna Nr 1 dla Dorosłych)
Zespół Szkół Nr 1	Os. Ks. Władysława, 44-240 Żory (Gimnazjum dla Dorosłych, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1, Technikum Nr 3, Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych, Technikum Uzupełniające Nr 2, Technikum Uzupełniające Nr 2 dla Dorosłych, Szkoła Policealna Nr 3)
Zespół Szkół Nr 2	ul. Boryńska 2, 44-240 Żory (II Liceum Ogólnokształcące, II Liceum Profilowane, Technikum Nr 2, Szkoła Policealna Nr 2)
Zespół Szkół Nr 3	ul. Strażacka 6, 44-240 Żory (Szkoła Podstawowa Nr 5, III Liceum Profilowane)
Zespół Szkół Specjalnych	Os. Pawlikowskiego, 44-240 Żory (Szkoła Podstawowa Nr 12 Specjalna, Gimnazjum Nr 7 Specjalne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna)
III Liceum Ogólnokształcące	Os. Sikorskiego, 44-240 Żory
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Os. Ks. Władysława, 44-240 Żory
Samorządowa Szkoła Muzyczna I i II Stopnia	ul. Dworcowa 6, 44-240 Żory

Tablica 38: Wykaz placówek dydaktycznych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina

Nazwa placówki	
Zespół Szkół Społecznych Stowarzyszenia Rodziców i Nauczycieli	ul. Fabryczna 10, 44-240 Żory Szkoły niepubliczne: Społeczne Gimnazjum, Społeczne Liceum Ogólnokształcące, Społeczne Liceum Profilowane, Społeczne Technikum SRiN, Policealna Szkoła SRiN)
Towarzystwo Edukacji Bankowej	- Filia Żory, ul. Garncarska 16a, 44-240 Żory (Szkoły i placówki niepubliczne: Niepubliczna Policealna Szkoła Turystyki dla Dorosłych, Roczna Niepubliczna Szkoła Języka Angielskiego, Niepubliczna Policealna Szkoła Języków „Ars Lingua” dla Dorosłych, Niepubliczna Policealna Szkoła Informatyki i Internetu dla Dorosłych, Niepubliczna Policealna Szkoła dla Dorosłych „Eurocollege”, Niepubliczna Policealna Szkoła dla Dorosłych „Studium Projektowania i Reklamy”, Niepubliczna Policealna Szkoła dla Dorosłych „Studium Zdrowia i Urody)
Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy	Os. Ks. Władysława , 44-240 Żory
Warsztaty Terapii Zajęciowej	Os. Ks. Władysława, 44-240 Żory

Swój oddział w Żorach (przy ul. Boryńskiej 2) posiada Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa.

2.7.2.2. Zdrowie

Na terenie miasta istnieje jeden szpital (Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej) dysponujący 166 łózkami. Mieszkańcy mogą również skorzystać z usług oferowanych przez przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie (łącznie 18 obiektów).

Stan opieki zdrowotnej na terenie miasta jest dobry, co potwierdziło się także w ankietach poprzedzających wykonanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tablica 39: Szpitale na terenie miasta

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
SZPITALE						
Szpital ogólny						
szpitale ogółem	ob.	2	1	1	1	1
szpitale publiczne	ob.	2	1	1	1	1
szpitale niepubliczne	ob.	0	0	0	0	0
łóżka ogółem	łóżko	173	173	-	-	166

Tablica 40: Przychodnie na terenie miasta

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie						
ogółem	ob.	-	-	18	18	18
służby medycyny pracy	ob.	-	-	-	-	3

2.7.2.3. Kultura i sport

Jedną ze słabszych stron miasta jest niewielka ilość nowoczesnych obiektów kulturalnych i sportowych. Przyczyną takiego stanu rzeczy są między innymi uwarunkowania gospodarcze oraz szybkie tempo rozwoju miasta w latach 70-tych XX wieku.

Istnieje konieczność przeprowadzenia działań inwestycyjnych w obszarach związanych z kulturą (utworzenie scen miejskich, stworzenie obiektów umożliwiających realizowanie projektów wystawienniczych – galerii, stworzenie nowoczesnego obiektu bibliotecznego).

W obszarach związanych ze sportem konieczne jest przede wszystkim uzupełnienie oferty o obiekty rekreacyjne. Inwestycje związane z rozbudową infrastruktury sportowej zrealizowane w ostatnich latach pozwoliły na częściowe zaspokojenie potrzeb w tym zakresie.

Organizacją życia kulturalnego i sportowego na terenie Miasta Żory zajmują się głównie:

1. **Miejski Ośrodek Kultury,**
2. **Muzeum Miejskie,**
3. **Miejska Biblioteka Publiczna,**
4. **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.**

oraz organizacje i stowarzyszenia, m.in. Centrum Edukacji Regionalnej, Towarzystwo Miłośników Miasta Żory, Towarzystwo Wspierania Twórczości Dzieci i Młodzieży „Ballo”, Stowarzyszenie Na Rzecz Kultury „Kantata”, Stowarzyszenie Artystyczne „Żory”, Żorskie Towarzystwo Kulturalne „Kontrapunkt”, Miejskie Towarzystwo Sportowe Żory.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żory

Tablica 41: Instytucje kultury, nauki i sportu na terenie miasta

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
BIBLIOTEKI						
Placówki biblioteczne						
biblioteki i filie	ob.	8	8	8	8	8
księgozbiór	wol.	205 583	208 320	210 007	212 388	211 195
KINA						
Kina stałe						
ogółem	ob.	1	1	1	1	1
sale	sala	-	1	1	1	1
miejsca na widowni	miejsce	300	300	300	330	300
MUZEA						
Muzea						
muzea łącznie z oddziałami	65 438	1	1	1	1	1
zwiedzający muzea i oddziały	17	4 777	7 613	5 323	21 479	14 498
KULTURA I SPORT						
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice						
instytucje	203	-	6	-	8	8
imprezy	szt	-	355	-	364	485
uczestnicy imprez	osoba	-	56 806	-	65 438	71008
zespoły artystyczne	szt	-	18	-	17	13
członkowie zespołów artystycznych	osoba	-	446	-	548	415
koła (kluby)	szt	-	2	-	14	18
członkowie kół (klubów)	osoba	-	65	-	203	289

2.7.2.4. Turystyka

Turystyka i rekreacja stanowią jeden z najbardziej perspektywicznych sektorów rozwoju miasta. Wynika to przede wszystkim z doskonałej lokalizacji Żor (bliskość aglomeracji śląskiej, bliskość terenów popularnych kurortów górskich, bliskość przejść granicznych z Czechami i Słowacją, obecna i planowana sieć komunikacji drogowej przebiegająca przez miasto).

W chwili obecnej zauważalne są tendencje wzrostowe w zakresie zwiększonego ruchu turystycznego, co przejawia się zwiększoną liczbą noclegów udzielonych turystom, a także coraz większą liczbą podmiotów gospodarczych specjalizujących się w hotelarstwie oraz gastronomii – branżach kluczowych dla rozwoju turystyki.

Działania inwestycyjne przewidziane do realizacji w latach 2007-2013 wpłyną na kilkakrotne zwiększenie ruchu turystycznego w mieście.

Tablica 42: Baza noclegowa na terenie miasta

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI						
Obiekty noclegowe ogółem						
Liczba obiektów hotelowych	ob.	2	2	2	2	2
miejsca noclegowe ogółem	miejsce	185	249	249	246	246
						11
korzystający z noclegów ogółem	osoba	6743	7 209	7 098	8 073	282
korzystający z noclegów turyści zagraniczni	osoba	828	1 010	849	1 142	751
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach ogółem	pok.	5734	5 650	6 903	7 478	14508
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach turystom zagranicznym	pok.	939	1 048	1 024	1 339	-
udzielone noclegi ogółem	nocleg	14100	14636	15935	27859	24928
udzielone noclegi turystom zagranicznym	nocleg	2252	2 579	1 902	3 477	1608